

Høringssvar

Rammeplaner og veiledende lister for kirkelig undervisning og læring

Instanstype: Fagforening | Antall svar: 5

Innholdsfortegnelse

Julie Stavran Berg	2
Spir – Profesjonsforbundet for prester, diakoner, kateketer og pedagoger	9
Spir lokallag, Kirkelig fellesråd i Trondheim	18
SPIR Stavanger stiftsstyre	36
SPIR Stiftsstyre Stavanger Buspedømme	47

Julie Stavran Berg

Instanstype	Fagforening
Bispedømme	Nidaros

1. Er sammenhengen mellom rammeplanene og Plan for kirkelig undervisning og læring – overordnet del tydelig fremstilt?

Ja

2. Kommentar til sammenhengen mellom rammeplanene og Plan for kirkelig undervisning og læring – overordnet del

Ikke besvart.

3. Mener høringsinstansen at rammeplanene gir en tydelig og hensiktsmessig retning for lokal planlegging av kirkelig undervisning og læring?

Ja

4. Kommentar til rammeplanenes retning for lokal planlegging

Ikke besvart.

5. Er eksempel på erfaringsmål nyttige i lokalt arbeid med læring og inkludering i kirkelig undervisning?

Ja

6. Kommentar til nytten av erfaringsmål i arbeidet med læring og inkludering lokalt

Ikke besvart.

7. Er forståelsen av tolkningskompetanse tydelig og relevant formulert?

Ja

8. Kommentar til tolkningskompetanse

Ikke besvart.

9. Ut fra beskrivelsen i innledningen: Er samisk innhold i rammeplanene tilstrekkelig ivaretatt?

Ja

10. Kommentar til samisk innhold i rammeplanene

Ikke besvart.

11. Er prinsippene for progresjon mellom aldersgruppene tydelige og hensiktsmessige?

Ja

12. Kommentar til progresjon mellom aldersgruppene

Ikke besvart.

13. Mener høringsinstansen at foresatte og fadderes rolle er tilstrekkelig beskrevet og ivaretatt?

Ja

14. Kommentar til foresatte og fadderes rolle

Ikke besvart.

15. Rammeplanene bruker gjennomgående formuleringen "For at barna/konfirmanter/etc skal lære om Bibelen/kristen tro/etc, kan kirken inviterer dem til å: (...) Kirkerådet ønsker tilbakemelding på om de..."

Formuleringene er lite forpliktende slik de står nå. Men så lenge det ikke blir flere ansatteressurser lokalt, er det også lite hensiktsmessig med veldig forpliktende formuleringer som uansett ikke vil fungere i praksis. Samtidig er det viktig som ansatt å vite nøyaktig hva som kreves i jobben, og i hvilket omfang. Klare forventninger og krav kan være positivt for den

ansatte, i motsetning til at man selv får så stor frihet at man ender opp med å arbeide mer enn det som er nødvendig for å fylle kravene til jobben.

16. Gir oversikten over kjernetekster hjelp til helhet og sammenheng i tekstutvalget for aldersgruppene 0-19 år?

Ja

17. Kommentar til oversikten over kjernetekster

Tenker teksten "En ny himmel og en ny jord" med fordel kan brukes tidligere (fra førskolealder), for å "slutte sirkelen" i den store fortellingen.

18. Overordnede innspill på rammeplanen for 0–5 år

Ikke besvart.

19. Innspill til rammeplanens innledning

Ikke besvart.

20. Gir rammeplanen en god beskrivelse av hvordan kirkelig undervisning kan støtte barns tidlige relasjoner og trosutvikling?

Ja

21. Kommentar til beskrivelse av barns relasjoner og trosutvikling

Ikke besvart.

22. Er vektleggingen av lek, relasjon og sanselig læring hensiktsmessig?

Ja

23. Kommentar til vektleggingen av lek, relasjon og sanselig læring

Ikke besvart.

24. Vurderer dere at aktivitetstilbudet for aldersgruppen er realistisk og gjennomførbart?

Nei

25. Kommentar til aktivitetstilbudet for aldersgruppen

Ikke besvart.

26. Er erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning» relevante for aldersgruppen?

Ja

27. Kommentar til erfaringsmålene «Bibel, tekst og tolkning»

Ikke besvart.

28. Innspill til sentrale temaer og utvalgskriterier

Ikke besvart.

29. Er erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon» relevante for aldersgruppen?

Ja

30. Kommentar til erfaringsmålene «Kirkens kultur og tradisjon»

Målene stiller krav til at den ansatte som skal utføre jobben MÅ være komfortabel med sang og musikk selv, med mindre man alltid har kantor med seg. Kanskje må det formuleres i planer at kantor skal ta del i arbeidet med kirkelig undervisning og læring? Kanskje må man stille krav til at ansatte i kirkelig undervisning har erfaring eller studiepoeng innen musikk?

31. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»

Ikke besvart.

32. Er samarbeidet med foresatte og faddere tilstrekkelig ivare tatt?

Ja

33. Kommentar til samarbeid med foresatte og faddere

Ikke besvart.

34. Innspill til utvalg og omfang av kjernetekster for 0–5 år

Bør inneholde "En ny himmel og en ny jord"

35. Innspill til utvalg og omfang av eksempeltekster for 0–5 år

Ikke besvart.

36. Innspill på listenes utforming med inndeling i kjerne- og eksempeltekster

Ikke besvart.

37. Innspill på omfang og utvalg av salmer 0-5 år

Mangler salmen "Må Gud velsigne deg".

38. Innspill på praksisformer for 0-5 år

Ikke besvart.

39. Overordnede innspill til rammeplan for 6–12 år

Ang aktiviteter: Dette krever mange ressurser å gjennomføre i praksis. Opplever ikke at dagens ressurstildeling oppfyller "bør"-formuleringene her.

40. Innspill på rammeplanens innledning

Ikke besvart.

41. Mener høringsinstansen at rammeplanen ivaretar barns behov for utforskning, undring og læring?

Ja

42. Kommentar til ivaretagelse av barns behov for utforskning, undring og læring

Ikke besvart.

43. Er balansen mellom kunnskap, opplevelse og deltakelse hensiktsmessig?

Ja

44. Kommentar til balansen mellom kunnskap, opplevelse og deltakelse

Ikke besvart.

45. Er forslagene til aktiviteter realistiske og relevante for menighetene?

Nei

46. Kommentar til aktiviteter for 6-12 år

Opplevs for krevende.

47. Er erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning» tilpasset aldersgruppen?

Ja

48. Kommentar til erfaringsmålene «Bibel, tekst og tolkning»²

Ikke besvart.

49. Innspill til sentrale temaer og utvalgsriterier²

Ikke besvart.

50. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon»

Ikke besvart.

51. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»²

Ikke besvart.

52. Er foresatte og fadderes rolle tydelig og hensiktsmessig beskrevet?

Ja

53. Kommentar til foresatte og fadderes rolle²

Ikke besvart.

54. Innspill til utvalg og omfang av kjernetekster for 6–12 år

Ikke besvart.

55. Innspill til utvalg og omfang av eksempeltekster for 6–12 år

Ikke besvart.

56. Innspill på listenes utforming med inndeling i kjerne- og eksempeltekster²

Ikke besvart.

57. Innspill på utvalg og omfang av salmer

Ikke besvart.

58. Innspill på praksisformer

Ikke besvart.

59. Overordnede innspill til rammeplan for konfirmasjonstiden

Ikke besvart.

60. Innspill på rammeplanens innledning²

Ikke besvart.

61. Innspill til rammer for konfirmasjonstiden (omfang, struktur, leir og innhold)

Ikke besvart.

62. Er det god balanse mellom bredde og fordypning i undervisningen?

Ja

63. Kommentar til balansen mellom bredde og fordypning

Ikke besvart.

64. Er erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning» tilpasset aldersgruppen?²

Nei

65. Kommentar til erfaringsmålene «Bibel, tekst og tolkning»³

Ikke besvart.

66. Innspill til sentrale temaer og utvalgskriterier³

Ikke besvart.

67. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon»²

Ikke besvart.

68. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»³

Ikke besvart.

69. Er samarbeidet med foresatte og faddere godt nok ivaretatt?

Ja

70. Kommentar til samarbeid med foresatte og faddere²

Ikke besvart.

71. Innspill til utvalg og omfang av kjernetekster for konfirmasjonstiden

Ikke besvart.

72. Innspill til utvalg og omfang av eksempeltekster for konfirmasjonstiden

Ikke besvart.

73. Er det hensiktsmessig med veiledende lister utformet med inndelingen kjernetekster og eksempeltekster?

Ja

74. Kommentar til utforming av veiledende lister for bibeltekster

Ikke besvart.

75. Innspill på utvalg og omfang av salmer²

Ikke besvart.

76. Innspill på praksisformer²

Ikke besvart.

77. Overordnede innspill til rammeplan for 13–19 år

Ikke besvart.

78. Innspill på rammeplanens innledning³

Ikke besvart.

79. Mener høringsinstansen at rammeplanen treffer ungdoms behov for tilhørighet, refleksjon og identitetsutvikling?

Ja

80. Kommentar til rammeplanen og tilhørighet, refleksjon og identitetsutvikling

Ikke besvart.

81. Er vektleggingen av medvirkning og ansvar for ungdom hensiktsmessig?

Ja

82. Kommentar til vektleggingen av medvirkning og ansvar

Ikke besvart.

83. Er aktivitetene og tilbudene realistiske og relevante?

Nei

84. Kommentar til aktivitetene og tilbudene

Ikke besvart.

85. Er erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning» tilpasset ungdom?

Ja

86. Kommentar til erfaringsmålene «Bibel, tekst og tolkning»⁴

Ikke besvart.

87. Innspill til sentrale temaer og utvalgsriterier⁴

Ikke besvart.

88. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon»³

Ikke besvart.

89. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»⁴

Ikke besvart.

90. Er foresatte og fadderes rolle hensiktsmessig beskrevet etter religiøs myndighetsalder?

Ja

91. Kommentar til foresatte og fadderes rolle etter religiøs myndighetsalder

Ikke besvart.

92. Innspill til utvalg og omfang av kjernetekster for 13–19 år

Ikke besvart.

93. Innspill til utvalg og omfang av eksempeltekster for 13–19 år

Ikke besvart.

94. Er det hensiktsmessig med veiledende lister utformet med inndelingen kjernetekster og eksempeltekster?2

Ja

95. Kommentar til utforming av veiledende lister for bibeltekster2

Ikke besvart.

96. Innspill til utvalg og omfang av salmer

Ikke besvart.

97. Innspill til praksisformer

Ikke besvart.

98. Overordnede innspill til rammeplan for unge voksne

Ikke besvart.

99. Innspill på rammeplanens innledning4

Ikke besvart.

100. Er aktivitetene relevante og fleksible nok for målgruppen?

Ja

101. Kommentar til aktivitetene for unge voksne

Ikke besvart.

102. Mener høringsinstansen at rammeplanen treffer unge voksnes livssituasjon og behov?

Ja

103. Kommentar til rammeplanen og unge voksnes livssituasjon og behov

Ikke besvart.

104. Er vektleggingen av identitet, tilhørighet og trosutvikling hensiktsmessig?

Ja

105. Kommentar til vektleggingen av identitet, tilhørighet og trosutvikling

Ikke besvart.

106. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning»

Ikke besvart.

107. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon»4

Ikke besvart.

108. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»5

Ikke besvart.

109. Innspill til utvalg og omfang av bibeltekster for unge voksne

Ikke besvart.

110. Innspill til utvalg og omfang av eksempeltekster for unge voksne

Ikke besvart.

111. Er det hensiktsmessig med veiledende lister utformet med inndelingen kjernetekster og eksempeltekster?3

Ja

112. Kommentar til utforming av veiledende lister for bibeltekster3

Ikke besvart.

113. Innspill til utvalg og omfang av salmer²

Ikke besvart.

114. Innspill til praksisformer²

Ikke besvart.

115. Overordnede innspill til rammeplan for voksne

Ikke besvart.

116. Innspill på rammeplanens innledning⁵

Ikke besvart.

117. Mener høringsinstansen at rammeplanen ivaretar bredden i voksnes livssituasjoner?

Ja

118. Kommentar til rammeplanens ivaretagelse av voksnes livssituasjoner

Ikke besvart.

119. Er målet om både dybde og tilgjengelighet i undervisningen hensiktsmessig formulert?

Ja

120. Kommentar til formuleringen av dybde og tilgjengelighet

Ikke besvart.

121. Er aktivitetene relevante og gjennomførbare i lokal sammenheng?

Ja

122. Kommentar til aktiviteter for voksne

Ikke besvart.

123. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning»²

Ikke besvart.

124. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon»⁵

Ikke besvart.

125. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»

Ikke besvart.

126. Mener høringsinstansen at rammeplanen ivaretar livsnære temaer og ulike livsfaser på en god måte?

Ja

127. Kommentar til ivaretagelse av livsnære temaer og ulike livsfaser

Ikke besvart.

128. Innspill til tekstutvalget for voksne

Ikke besvart.

129. Andre innspill til veiledende lister for bibeltekster

Ikke besvart.

130. Innspill til utvalg og omfang av salmer³

Ikke besvart.

131. Innspill til praksisformer³

Ikke besvart.

Spir – Profesjonsforbundet for prester, diakoner, kateketer og pedagoger

Innanstype	Fagforening
Kontaktperson	Inge Westly
Bispedømme	Ingen bispedømmetilknytning

1. Er sammenhengen mellom rammeplanene og Plan for kirkelig undervisning og læring – overordnet del tydelig fremstilt?

Nei

2. Kommentar til sammenhengen mellom rammeplanene og Plan for kirkelig undervisning og læring – overordnet del

- 1) Kirkerådets utkast til rammeplaner har vært behandlet i Spirs sentralstyre og i alle tre profesjonsstyrrer. Materialet er omfattende, og forslaget viser at det er lagt ned et stort og viktig arbeid med saken. Hovedinntrykket fra drøftingene i Spir er at det like fullt gjenstår et betydelig arbeid før planene kan fungere etter sin hensikt. Behandlingen viser at de som leser opplever det krevende å danne seg et tydelig bilde av hva som er prioriterte mål i planen, å se den faglige sammenhengen mellom overordnet plan og rammeplanene, samt å se for seg hvordan rammeplanene konkret skal fungere i praksis. Det synes som en vid forståelse av undervisning og læring, kombinert med en uklar tenkning om plandokumentets formål og virkemåte, har munnet ut i dokumenter som er omfattende, ordrike og vanskelige å operasjonalisere. Planene gir inntrykk av å være usorterte lister med ideer framfor strukturerte, målrettede planer.
- 2) Den felles innledningen til rammeplanene bør i større grad følge opp, tydeliggjøre og anvende (faglige) begreper fra overordnet del. Det bør, mer gjennomført enn i nåværende forslag, etableres en felles, gjennomgående struktur der de samme begrepene går igjen som overskrifter i hver av delplanene. Det skaper uklarhet når nye begreper som «erfaringsmål» og «tolkningskompetanse» introduseres i innledningen som nye begreper, uten at disse begrunnes, forklares eller følges opp i planene ellers.

3. Mener høringsinstansen at rammeplanene gir en tydelig og hensiktsmessig retning for lokal planlegging av kirkelig undervisning og læring?

Nei

4. Kommentar til rammeplanenes retning for lokal planlegging

Planene bærer preg av et ønske om helhetlig tenkning omkring undervisning og læring der kunnskapsdannelse, deltakelse og erfaring henger nøye sammen. Det synes imidlertid som intensjonene om helhet har munnet ut i et dokument med en uklar struktur og en omfattende, ordrik og gjentakende form som gjør at teksten blir relativt utilgjengelig for leseren. Det er krevende å danne seg et bilde av hva planene fremhever som vesentlig. Spir mener en radikal omarbeiding må til for at plandokumentene skal kunne fungere som utgangspunkt for lokalt planarbeid og vil fremheve følgende:

- 1) Rammeplanene bør strammes betydelig inn. De bør ha færre punkter, mindre gjentakelser og tydeligere prioriteringer.
- 2) Planene bør tydeliggjøre et normativt minimum alle menigheter må legge til grunn slik at Den norske kirkes plan for undervisning og læring får felles rammer. Det gjelder både den kognitive kunnskapsdimensjonen (f.eks. å lære Fadervår, trosbekjennelsen og noen kjernesalmer); tydeliggjøringen av hvilke temaer som skal tas opp til drøfting; og hvilke prioriterte aktiviteter, rammer og opplevelser man skal få del i (f.eks. gudstjeneste med utdeling av fireårsbok, tårnagentsamling, deltakelse i fasteaksjon eller andre diakonale aktiviteter). De mange «kan»-formuleringene gjør planene uklare og lite forpliktende med tanke på lokal planlegging og prioritering. En tilstrekkelig klar, avgrenset og normativ kjerne vil, sammen med profesjonsutøvernes metodefrihet og faglige selvstendighet, danne det beste utgangspunktet for utviklingen av utfyllende planer og tiltak lokalt.
- 3) Planene gjenspeiler en struktur hentet fra overordnet del med en tredeling mellom a) Bibel, tekst tolkning, b) Kirkens kultur og tradisjon, c) Kristen tro i praksis. Overordnet plan viser videre til en pedagogisk grunnlagstenkning som sonderer mellom kunnskapsdannelse (kvalifisering), deltakelse/samhandling (sosialisering) og nyskaping (subjektivering). Sistnevnte sondering synes ikke å være implementert i strukturen i rammeplanene, noe som gjør at det blir vanskelig å skille mellom hva man lærer om (innhold) og hva man lærer gjennom (metode). Det bør vurderes å innarbeide en struktur i planene der læringsmål med vekt på kunnskapsdannelse/innhold tydeliggjøres under punktene: 1. Bibel, tekst og tolkning og 2. Kirkens kultur og tradisjon, mens læringsmål med vekt på deltakelse og erfaring knyttes til punkt 3. Kristen tro i

praksis.

4) Planene bør i sterkere grad gjenspeile en faglig refleksjon om utviklingsteori og gi veiledning om hva slags pedagogisk og didaktisk grunnlagstenkning og tilpasning som må til for å møte forutsetninger og behov innen de enkelte aldersgrupper.

5) Gudstjenesten bør fremheves som en grunnleggende kirkelig praksis som forener alle generasjoner, og ikke holdes frem som ett av mange likestilte aktivitetstilbud

6) Det er positivt at de samiske perspektivene er tydelig markert. Avsnittene der disse perspektivene omtales, fremstår imidlertid som generelle, ordrike og gjentakende. Disse bør strammes inn for å kunne tjene sin hensikt. I tillegg bør planene adressere også andre språklige og kulturelle minoritetsgrupper og gi mer presis veiledning i møte med minoriteter og mangfold.

7) Planverket legger opp til at det enkelte menighetsråd står ansvarlig for planlegging og gjennomføring av aktivitetene. På en rekke steder i landet vil det være tjenlig og nødvendig med samarbeid mellom flere sokn, innenfor større samarbeidsenheter, eller i samarbeid med kirkelige barne- og ungdomsorganisasjoner for å kunne gjennomføre målsettingene som beskrives. Spir anbefaler at formuleringer om samarbeid på tvers av soknegrenser innarbeides i rammeplanene, og at dette samarbeidet synliggjøres også i «Kirka vår».

5. Er eksempel på erfaringsmål nyttige i lokalt arbeid med læring og inkludering i kirkelig undervisning?

Nei

6. Kommentar til nytten av erfaringsmål i arbeidet med læring og inkludering lokalt

Avsnittet fremhever viktige læringsteoretiske perspektiv, men begrepet «erfaringsmål» blir ikke tilstrekkelig forklart. Begrepet synes heller ikke å være dekkende eller hensiktsmessig ut fra behovet vi har pekt på for å sonde mellom kunnskapsdannelsen og de øvrige sidene ved læringen med vekt på erfaring, deltakelse og opplevelse. Avsnittet bør i større grad henvise til den overordnede planens tenkning om aktivitetenes rolle og hvilke aktiviteter som bør prioriteres innenfor den enkelte fase. Avsnittet fremstår også som noe usammenhengende og ufullstendig formulert.

7. Er forståelsen av tolkningskompetanse tydelig og relevant formulert?

Nei

8. Kommentar til tolkningskompetanse

Begrepet tolkningskompetanse er nytt i forhold til overordnet del. Det blir ikke tilstrekkelig forklart, og det fremgår ikke hvordan dette bidrar til å bygge bro mellom overordnet del og rammeplanene. Det følges heller ikke opp i planene for de ulike aldersgruppene. Selv om vekten på tolkning er viktig i seg selv, synes ikke «tolkningskompetanse» å fungere som et strukturerende begrep for forståelsen av læringsmålene i denne sammenhengen.

9. Ut fra beskrivelsen i innledningen: Er samisk innhold i rammeplanene tilstrekkelig ivaretatt?

Nei

10. Kommentar til samisk innhold i rammeplanene

Det er positivt at de samiske perspektivene er innarbeidet som en del av helheten i planene, og at formålet presiseres i en tredeling. De tre formålene følges imidlertid ikke tilstrekkelig opp under de aldersspesifikke rammeplanene. De samiske perspektivene fremheves med mye tekst som kan virke generell og gjentakende. De bør spisses mer, både med tanke på de ulike aldersgrupper og de ulike geografiske og kulturelle kontekster i landet.

11. Er prinsippene for progresjon mellom aldersgruppene tydelige og hensiktsmessige?

Ja

12. Kommentar til progresjon mellom aldersgruppene

Ikke besvart.

13. Mener høringsinstansen at foresatte og fadderes rolle er tilstrekkelig beskrevet og ivaretatt?

Ja

14. Kommentar til foresatte og fadderes rolle

Det er positivt at planene samlet sett legger vekt på foresattes og fadderes rolle, men det må samtidig være klart at planene i seg selv ikke kan forplikte foreldrene, kun menigheten.

15. Rammeplanene bruker gjennomgående formuleringen "For at barna/konfirmanter/etc skal lære om Bibelen/kristen tro/etc, kan kirken inviterer dem til å: (...) Kirkerådet ønsker tilbakemelding på om de..."

Spir mener det er for lite forpliktende innhold i de seks rammeplanene. Det store antallet «kan-punkter» får planene til å fremstå som en uforpliktende idélister. For noen lesere kan det store tilfanget av forslag skape en avmaktfølelse som gjør at planene lett legges bort. Planene bør i større grad definere et normativt minimum, både når det gjelder kunnskapstilegnelse og når det gjelder antall og typer av aktiviteter. Kunnskapsmålene bør definere et felles kunnskapsgrunnlag som alle i større eller mindre grad bør kjenne til. Aktivitetene bør vise til sentrale kirkelige praksiser, samtidig bør de løfte frem utvalgte tiltak som har potensial for å treffe i bredden.

For å sikre en større grad av felles kjennskap blant kirkemedlemmene, særlig til sentrale deler av kirkens salmetradisjon, bør det utarbeides en kort liste med kjernesalmer (f.eks. 8-10). En slik liste bør utarbeides i samarbeid med aktuelle fagmiljø. Tilsvarende anbefalies for et utvalg av kjernetekster fra Bibelen.

16. Gir oversikten over kjernetekster hjelp til helhet og sammenheng i tekstutvalget for aldersgruppene 0-19 år?

Ja

17. Kommentar til oversikten over kjernetekster

Lister over kjernetekster er et funksjonelt grep, men antallet tekster bør være færre.

18. Overordnede innspill på rammeplanen for 0-5 år

- 1) Planen bør inneholde færre punkter og unngå at enkelte tiltak som å «sanse» eller å «syng» og «bli sunget for» nevnes gjentatte ganger.
- 2) Det er positivt at planen fremhever «minst tre» tilbud, men disse bør spesifiseres mer i retning av definerte breddetiltak hvor en eller flere gudstjenester for aldersgruppen bør fremheves spesielt, som for eksempel babysanggudstjeneste, gudstjeneste med utdeling av 4-årsbok, 4-årsklubb, søndagsskole.
- 3) Gudstjenesten bør fremheves som sentral også for de minste, og ikke være sidestilt med hvilke som helst av de øvrige aktiviteter i planen.

19. Innspill til rammeplanens innledning

- 1) Planens formulering «I dåpen tar vi imot Guds nåde» bør erstattes med «I dåpen tar Gud imot oss i sin nåde», i tråd med formuleringen dåpsliturgien, for bedre å gjenspeile kirkens dåpsteologi.
- 2) Formuleringen om at arbeidet «skal bidra til å styrke relasjonen mellom barnet og deres foresatte», virker ambisiøs. Selv om intensjonen er god, kan den adresseres bedre gjennom en henvisning til positive fellesopplevelser for barn og foreldre. Henvisningen til lekens betydning er viktig, men forklares ikke tilstrekkelig. Er det mulig å vise til hva som skjer når barn lærer gjennom lek i en pedagogisk grunnlagstenkning i overordnet del?

20. Gir rammeplanen en god beskrivelse av hvordan kirkelig undervisning kan støtte barns tidlige relasjoner og trosutvikling?

Nei

21. Kommentar til beskrivelse av barns relasjoner og trosutvikling

Planene bør i sterkere grad gjenspeile en faglig refleksjon om utviklingsteori og gi veiledning om hva slags pedagogisk og didaktisk grunnlagstenkning og tilpasning som må til for å møte forutsetninger og behov innen de enkelte aldersgrupper.

22. Er vektleggingen av lek, relasjon og sanselig læring hensiktsmessig?

Ja

23. Kommentar til vektleggingen av lek, relasjon og sanselig læring

Det er positivt at lekens betydning fremheves. Antall punkter bør være færre. Bombepunktet der «leke» står alene bør settes mer i sammenheng eller kan erstattes av andre punkter der dette skjer.

24. Vurderer dere at aktivitetstilbudet for aldersgruppen er realistisk og gjennomførbart?

Nei

25. Kommentar til aktivitetstilbudet for aldersgruppen

Ikke besvart.

26. Er erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning» relevante for aldersgruppen?

Ja

27. Kommentar til erfaringsmålene «Bibel, tekst og tolkning»

Punktet «Bibel, tekst og tolkning» inneholder tre avsnitt med hver sine underpunkter. Dette gir en uoversiktlig struktur og skaper usikkerhet om hva man skal forholde seg til. De første sju bombepunktene sier hva man lærer gjennom fremfor hva man lærer om, og poengene gjentas til dels under punktet «Kristen tro i praksis». Dette er et eksempel på en uheldig struktur i materialet. De viktigste normative målene bør fremheves i noen få punkter mens beskrivelser av hvordan barn gis mulighet til å lære, kan vurderes innarbeidet i løpende tekst. Jf. Spirs forslag til strukturering til spørsmål 2.

28. Innspill til sentrale temaer og utvalgsriterier

Ikke besvart.

29. Er erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon» relevante for aldersgruppen?

Ja

30. Kommentar til erfaringsmålene «Kirkens kultur og tradisjon»

Antallet punkter bør være færre, mer spesifikke og fremheve et normativt minimum, jf. tidligere kommentarer.

31. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»

Antallet punkter bør være færre, mer spesifikke og fremheve et normativt minimum, jf. tidligere kommentarer.

32. Er samarbeidet med foresatte og faddere tilstrekkelig ivare tatt?

Ikke besvart.

33. Kommentar til samarbeid med foresatte og faddere

Ikke besvart.

34. Innspill til utvalg og omfang av kjernetekster for 0–5 år

Ikke besvart.

35. Innspill til utvalg og omfang av eksempeltekster for 0–5 år

Ikke besvart.

36. Innspill på listenes utforming med inndeling i kjerne- og eksempeltekster

Ikke besvart.

37. Innspill på omfang og utvalg av salmer 0-5 år

Ikke besvart.

38. Innspill på praksisformer for 0-5 år

Ikke besvart.

39. Overordnede innspill til rammeplan for 6–12 år

Antallet punkter blir for stort og uoversiktlig, og det blir uklart hva planen faktisk anbefaler. De konkrete aktivitetene som anbefales under de ulike overskriftene, blir ofte ganske like.

40. Innspill på rammeplanens innledning

Innledningsdelen fremhever viktige poeng, blant annet med vektleggingen av vennskap og inkluderende fellesskap.

41. Mener høringsinstansen at rammeplanen ivaretar barns behov for utforskning, undring og læring?

Ja

42. Kommentar til ivaretagelse av barns behov for utforskning, undring og læring

Ikke besvart.

43. Er balansen mellom kunnskap, opplevelse og deltakelse hensiktsmessig?

Ja

44. Kommentar til balansen mellom kunnskap, opplevelse og deltakelse

Ikke besvart.

45. Er forslagene til aktiviteter realistiske og relevante for menighetene?

Nei

46. Kommentar til aktiviteter for 6-12 år

Antallet punkter bør være færre, mer spesifikke og fremheve et normativt minimum, jf. tidligere kommentarer.

47. Er erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning» tilpasset aldersgruppen?

Ja

48. Kommentar til erfaringsmålene «Bibel, tekst og tolkning»²

Ikke besvart.

49. Innspill til sentrale temaer og utvalgskriterier²

Se tidligere kommentarer der vi påpeker at de viktigste normative målene bør fremheves i noen få punkter mens beskrivelser av hvordan barn gis mulighet til å lære, for eksempel kan vurderes innarbeidet i løpende tekst.

50. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon»

Antallet punkter bør være færre, mer spesifikke og fremheve et normativt minimum, jf. tidligere kommentarer.

51. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»²

Antallet punkter bør være færre, mer spesifikke og fremheve et normativt minimum, jf. tidligere kommentarer.

52. Er foresatte og fadderes rolle tydelig og hensiktsmessig beskrevet?

Ikke besvart.

53. Kommentar til foresatte og fadderes rolle²

Ikke besvart.

54. Innspill til utvalg og omfang av kjernetekster for 6–12 år

Ikke besvart.

55. Innspill til utvalg og omfang av eksempeltekster for 6–12 år

Ikke besvart.

56. Innspill på listenes utforming med inndeling i kjerne- og eksempeltekster²

Ikke besvart.

57. Innspill på utvalg og omfang av salmer

Ikke besvart.

58. Innspill på praksisformer

Ikke besvart.

59. Overordnede innspill til rammeplan for konfirmasjonstiden

Den klare henvisningen til rammene for konfirmanttiden med timetall og antall måneder bidrar til at denne delen av planen får tydeligere og mer funksjonelt preg.

60. Innspill på rammeplanens innledning²

Innledningen fremhever viktige perspektiv og fungerer godt.

61. Innspill til rammer for konfirmasjonstiden (omfang, struktur, leir og innhold)

1) Med tanke på de varierende forholdene i landet, både når det gjelder opplegg og ressurser, vil Spir anbefale at det normative timetallet på 60 vurderes redusert og angitt for eksempel til «normalt mellom 40-60 timer».

2) Gudstjenesten bør ha en sentral plass også i konfirmanttiden. Planen bør angi et minimum på 8 gudstjenester som normativt mål. En vektlegging på gudstjenesten kan begrunnes både i en teologisk og pedagogisk forståelse av gudstjenestens rolle i læringsfellesskapet. Vi vil anbefale at det legges til rette for aktiv deltakelse i noen av de ordinære

gudstjenestene gjennom ministranttjeneste/tjenesteoppgaver. Gudstjenester som lysmesse, fasteaksjonsgudstjeneste, gudstjenester på konfirmantleir innbyr også til aktiv deltakelse. I tillegg til gudstjenestedeltakelsen kan planen gi en anbefaling om deltakelse i et mindre antall (f.eks. 2-3) alternative møteformer/fellesskap i kirken, som klubbkvelder, gospelkvelder, Taize-bønn, møter etc. Slik deltakelse krever en pedagogisk tilrettelegging slik at behovet for inkluderende aktiviteter blir tilfredsstillende ivarettatt. Utformingen av lokale planer på dette punktet må selvsagt ta høyde for ulike demografiske forhold og ulik ressursituasjon, små og store menigheter.

62. Er det god balanse mellom bredde og fordypning i undervisningen?

Ikke besvart.

63. Kommentar til balansen mellom bredde og fordypning

Ikke besvart.

64. Er erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning» tilpasset aldersgruppen?

Ja

65. Kommentar til erfaringsmålene «Bibel, tekst og tolkning»

Antallet punkter bør være færre, mer spesifikke og fremheve et normativt minimum, jf. tidligere kommentarer.

66. Innspill til sentrale temaer og utvalgsriterier

Ikke besvart.

67. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon»

Ikke besvart.

68. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»

Antallet punkter bør være færre, kunnskapsmålene bør være mer spesifikke, blant annet ved at kjernestoff som Fadervår og trosbekjennelsen skal læres.

69. Er samarbeidet med foresatte og faddere godt nok ivarettatt?

Nei

70. Kommentar til samarbeid med foresatte og faddere

Antallet punkter bør være færre, målet om å sørge for god informasjon og dialog med foresatte bør fremheves framfor det mer ambisiøse punktet om å ha parallell undervisning med de voksne.

71. Innspill til utvalg og omfang av kjernetekster for konfirmasjonstiden

Ikke besvart.

72. Innspill til utvalg og omfang av eksempeltekster for konfirmasjonstiden

Ikke besvart.

73. Er det hensiktsmessig med veiledende lister utformet med inndelingen kjernetekster og eksempeltekster?

Ikke besvart.

74. Kommentar til utforming av veiledende lister for bibeltekster

Ikke besvart.

75. Innspill på utvalg og omfang av salmer

Ikke besvart.

76. Innspill på praksisformer

Ikke besvart.

77. Overordnede innspill til rammeplan for 13–19 år

- 1) Antallet punkter bør være færre, mer spesifikke og fremheve et normativt minimum, jf. tidligere kommentarer.
- 2) Det innledende punktet om rammer og aktiviteter bør fremheve tre innbyrdes tiltak: gudstjenesteliv, fellesskapsbyggende aktivitet og ledertrening for denne aldersgruppen.

3) Lederkurs i forlengelsen av konfirmanntiden bør være et tilbud i regi av alle menigheter og som skal nå ut som et tilbud til alle interesserte, eventuelt tilrettelagt i samarbeid mellom menigheter eller sammen med organisasjoner.

78. Innspill på rammeplanens innledning³

Innledningen fremhever viktige poeng og fungerer godt.

79. Mener høringsinstansen at rammeplanen treffer ungdoms behov for tilhørighet, refleksjon og identitetsutvikling?

Ikke besvart.

80. Kommentar til rammeplanen og tilhørighet, refleksjon og identitetsutvikling

Ikke besvart.

81. Er vektleggingen av medvirkning og ansvar for ungdom hensiktsmessig?

Ikke besvart.

82. Kommentar til vektleggingen av medvirkning og ansvar

Ikke besvart.

83. Er aktivitetene og tilbudene realistiske og relevante?

Ikke besvart.

84. Kommentar til aktivitetene og tilbudene

Ikke besvart.

85. Er erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning» tilpasset ungdom?

Ikke besvart.

86. Kommentar til erfaringsmålene «Bibel, tekst og tolkning»⁴

Ikke besvart.

87. Innspill til sentrale temaer og utvalgsriterier⁴

Ikke besvart.

88. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon»³

Ikke besvart.

89. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»⁴

Ikke besvart.

90. Er foresatte og fadderes rolle hensiktsmessig beskrevet etter religiøs myndighetsalder?

Ikke besvart.

91. Kommentar til foresatte og fadderes rolle etter religiøs myndighetsalder

Ikke besvart.

92. Innspill til utvalg og omfang av kjernetekster for 13–19 år

Ikke besvart.

93. Innspill til utvalg og omfang av eksempeltekster for 13–19 år

Ikke besvart.

94. Er det hensiktsmessig med veiledende lister utformet med inndelingen kjernetekster og eksempeltekster?²

Ikke besvart.

95. Kommentar til utforming av veiledende lister for bibeltekster²

Ikke besvart.

96. Innspill til utvalg og omfang av salmer

Ikke besvart.

97. Innspill til praksisformer

Ikke besvart.

98. Overordnede innspill til rammeplan for unge voksne

Det er positivt at rammeplanene løfter ambisjonene for unge voksne-gruppen. Den svært ulike demografien i menighetene gjør likevel at dette punktet ikke blir like aktuelt i alle sokn. Det bør presiseres at målene gjelder der det finnes folk i aldersgruppen, og at tiltak mange steder forutsettes gjennomført i samarbeid mellom flere sokn eller i samarbeid med kirkelige ungdomsorganisasjoner. I tillegg bør man ta høyde for tiltak rettet mot grupper av unge voksne familier/barnefamilier både i og utenfor bystrøk. Også her bør antallet punkter være færre, mer spesifikke og fremheve et normativt minimum, jf. tidligere kommentarer.

99. Innspill på rammeplanens innledning⁴

Ikke besvart.

100. Er aktivitetene relevante og fleksible nok for målgruppen?

Ikke besvart.

101. Kommentar til aktivitetene for unge voksne

Ikke besvart.

102. Mener høringsinstansen at rammeplanen treffer unge voksnes livssituasjon og behov?

Ikke besvart.

103. Kommentar til rammeplanen og unge voksnes livssituasjon og behov

Ikke besvart.

104. Er vektleggingen av identitet, tilhørighet og trosutvikling hensiktsmessig?

Ikke besvart.

105. Kommentar til vektleggingen av identitet, tilhørighet og trosutvikling

Ikke besvart.

106. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning»

Ikke besvart.

107. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon»⁴

Ikke besvart.

108. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»⁵

Ikke besvart.

109. Innspill til utvalg og omfang av bibeltekster for unge voksne

Ikke besvart.

110. Innspill til utvalg og omfang av eksempeltekster for unge voksne

Ikke besvart.

111. Er det hensiktsmessig med veiledende lister utformet med inndelingen kjernetekster og eksempeltekster?³

Ikke besvart.

112. Kommentar til utforming av veiledende lister for bibeltekster³

Ikke besvart.

113. Innspill til utvalg og omfang av salmer²

Ikke besvart.

114. Innspill til praksisformer²

Ikke besvart.

115. Overordnede innspill til rammeplan for voksne

- 1) Det bør presiseres at målene også under dette punktet om nødvendig forutsettes gjennomført i samarbeid mellom flere sokn eller i samarbeid med kirkelige organisasjoner.
- 2) Prioriterte tiltak bør være mot dåps- og småbarnsforeldre, eventuelt faddere.
- 3) Antallet punkter bør være færre, mer spesifikke og fremheve et normativt minimum, jf. tidligere kommentarer.

116. Innspill på rammeplanens innledning⁵

Ikke besvart.

117. Mener høringsinstansen at rammeplanen ivaretar bredden i voksnes livssituasjoner?

Ikke besvart.

118. Kommentar til rammeplanens ivaretagelse av voksnes livssituasjoner

Ikke besvart.

119. Er målet om både dybde og tilgjengelighet i undervisningen hensiktsmessig formulert?

Ikke besvart.

120. Kommentar til formuleringen av dybde og tilgjengelighet

Ikke besvart.

121. Er aktivitetene relevante og gjennomførbare i lokal sammenheng?

Nei

122. Kommentar til aktiviteter for voksne

Antallet punkter bør være færre, mer spesifikke og fremheve et normativt minimum, jf. tidligere kommentarer.

123. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning»²

Ikke besvart.

124. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon»⁵

Ikke besvart.

125. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»

Ikke besvart.

126. Mener høringsinstansen at rammeplanen ivaretar livsnære temaer og ulike livsfaser på en god måte?

Ikke besvart.

127. Kommentar til ivaretagelse av livsnære temaer og ulike livsfaser

Ikke besvart.

128. Innspill til tekstutvalget for voksne

Ikke besvart.

129. Andre innspill til veiledende lister for bibeltekster

Ikke besvart.

130. Innspill til utvalg og omfang av salmer³

Ikke besvart.

131. Innspill til praksisformer³

Ikke besvart.

Spir lokallag, Kirkelig fellesråd i Trondheim

Innanstype	Fagforening
Kontaktperson	Katri Sundvall-Falck, Marie Hauge. ks866@kirken.no, mg696@kirken.no
Bispedømme	Nidaros

1. Er sammenhengen mellom rammeplanene og Plan for kirkelig undervisning og læring – overordnet del tydelig fremstilt?

Ja

2. Kommentar til sammenhengen mellom rammeplanene og Plan for kirkelig undervisning og læring – overordnet del

Sammenhengen er i hovedsak tydelig fremstilt. Vi opplever særlig at de tre innholdselementene fra overordnet del gir en gjenkjennelig struktur i rammeplanene. Samtidig blir det mindre tydelig hva som er rammeplanenes forpliktende kjerne, og hva som er veiledende eksempler og ressursstoff. Dette bør markeres tydeligere gjennom hele dokumentet.

3. Mener høringsinstansen at rammeplanene gir en tydelig og hensiktsmessig retning for lokal planlegging av kirkelig undervisning og læring?

Nei

4. Kommentar til rammeplanenes retning for lokal planlegging

Rammeplanene inneholder svært mye godt faglig innhold, men vi opplever at omfanget gjør retningen mindre tydelig. Når svært mange bibeltekster, salmer, praksisformer og erfaringsmål presenteres samtidig, uten et klart skille mellom kjerneinnhold og ressursstoff, overlates en stor del av prioriteringsarbeidet til den enkelte menighet.

En rammeplan bør våge å gjøre noen tydelige faglige valg. Vi etterlyser derfor en mindre og tydeligere forpliktende kjerne, kombinert med en ressursdel som gir handlingsrom for lokale prioriteringer. Det vil både hjelpe nye medarbeidere og gi erfarne fagpersoner nødvendig pedagogisk frihet.

5. Er eksempel på erfaringsmål nyttige i lokalt arbeid med læring og inkludering i kirkelig undervisning?

Nei

6. Kommentar til nytten av erfaringsmål i arbeidet med læring og inkludering lokalt

Intensjonen bak erfaringsmålene er god, særlig ønsket om å unngå en skolelogikk der læring først og fremst måles som individuell kompetanse. Samtidig opplever vi at mange av erfaringsmålene i praksis blir beskrivelser av aktiviteter: delta, samtale, synge, utforske og erfare. Det blir mindre tydelig hva deltakerne skal få anledning til å lære gjennom disse aktivitetene.

Vi etterlyser en tydeligere formulering av læringsmål, uten at disse trenger å utformes som skolens «eleven skal kunne»-mål. Det bør være mulig å formulere hva kirken har ansvar for at barn og unge får møte, erfare, gjenkjenne og få kunnskap om.

Eksempelvis kan en progresjon være at små barn møter og gjenkjenner sentrale fortellinger, symboler og trospraksiser, at barn 6–12 år blir kjent med og utforsker sentralt innhold, og at ungdom fortolker, reflekterer over og anvender dette i møte med eget liv og samfunn.

En slik tydeliggjøring vil gjøre progresjonen mer synlig uten å gjøre kirkelig undervisning til skole.

7. Er forståelsen av tolkningskompetanse tydelig og relevant formulert?

Ja

8. Kommentar til tolkningskompetanse

Ja, forståelsen av tolkningskompetanse er relevant, og vi støtter særlig at Bibelen både forstås som hellig og normativ tekst, som kilde til kunnskap og som ressurs for livstolkning.

Vi mener imidlertid at tolkningskompetansen med fordel kan knyttes tydeligere til progresjon. Hva innebærer begynnende tolkningskompetanse for en femåring, en tiåring og en konfirmand? Dette kan konkretiseres uten å etablere målbare kompetansekrav.

9. Ut fra beskrivelsen i innledningen: Er samisk innhold i rammeplanene tilstrekkelig ivaretatt?

Ja

10. Kommentar til samisk innhold i rammeplanene

Samisk innhold har fått en tydelig og nødvendig plass i rammeplanene. Dersom dette skal bli reelt innhold i hele Den norske kirke, må det imidlertid følges av tilgjengelige pedagogiske ressurser og kompetansestøtte.

Vi ønsker at samisk innhold ikke primært reduseres til enkelte språklige elementer, som en sang eller velsignelse, men også omfatter samisk kirkehistorie, fornorskning, trosuttrykk, kultur, spiritualitet og forholdet mellom kristen tro og samisk livsanskuelse.

Det bør utvikles lett tilgjengelige ressurser på og om nord-, sør- og lulesamiske språk- og kulturområder, gjerne i samarbeid med samiske menigheter og fagmiljøer. Lydressurser vil være særlig nyttige der ansatte selv ikke behersker språkene.

11. Er prinsippene for progresjon mellom aldersgruppene tydelige og hensiktsmessige?

Nei

12. Kommentar til progresjon mellom aldersgruppene

Vi støtter at progresjon ikke skal forutsette at de samme deltakerne har fulgt kirkens undervisning kontinuerlig fra småbarnsalder. Dette er særlig viktig i en folkekirkelig virkelighet.

Likevel opplever vi at den faglige progresjonen mellom aldersgruppene blir for utydelig. Når rammeplanene i hovedsak beskriver erfaringer og aktiviteter, blir det vanskelig å se hvordan møte med eksempelvis Bibelen, gudstjenesten, bønn, sakramentene og kristen livstolkning skal utvikles gjennom oppveksten.

Vi etterlyser en tydeligere progresjon i læringen, for eksempel fra møte og gjenkjennelse, via utforskning og forståelse, til fortolkning, kritisk refleksjon og selvstendig anvendelse.

Dette behøver ikke innebære skolens kompetansemålslogikk. Tvert imot kan progresjonen beskrive hvordan kirken skal legge til rette for stadig dypere møter med det samme kjerneinnholdet.

13. Mener høringsinstansen at foresatte og fadderes rolle er tilstrekkelig beskrevet og ivaretatt?

Ja

14. Kommentar til foresatte og fadderes rolle

Foresatte og faddere er tydelig ivaretatt. Vi støtter særlig forståelsen av hjemmet som en viktig arena for trospraksis og læring.

Samtidig ønsker vi at samarbeidet mellom kirke og hjem forstås bredere enn som støtte til det som skjer i kirkens aldersbestemte tiltak. For noen menigheter kan familien og det intergenerasjonelle fellesskapet være selve hovedarenaen for kirkelig undervisning og læring. Rammeplanene bør tydelig åpne for en slik organisering.

15. Rammeplanene bruker gjennomgående formuleringen "For at barna/konfirmanter/etc skal lære om Bibelen/kristen tro/etc, kan kirken inviterer dem til å: (...) Kirkerådet ønsker tilbakemelding på om de..."

Vi mener de mange «kan»-formuleringene gjør rammeplanene mindre tydelige som styringsverktøy. Samtidig mener vi ikke at løsningen er å gjøre de omfattende listene over aktiviteter, tekster og praksisformer obligatoriske.

Rammeplanene bør i stedet inneholde en tydelig og avgrenset kjerne for hva kirkelig undervisning og læring skal legge til rette for at barn, unge og voksne får lære, erfare og utvikle. Innenfor denne kjernen bør det være stor lokal og profesjonsfaglig frihet til å velge arbeidsmåter, organisering og aktiviteter.

Vi ønsker med andre ord større forpliktelse på mål og kjerneinnhold, men større frihet når det gjelder metode og organisering. Dette vil etter vår vurdering gjøre rammeplanene både tydeligere og mer anvendelige lokalt.

16. Gir oversikten over kjernetekster hjelp til helhet og sammenheng i tekstutvalget for aldersgruppene 0-19 år?

Nei

17. Kommentar til oversikten over kjernetekster

Prinsippet om et begrenset sett med kjernetekster er godt og kan bidra til sammenheng og progresjon. Problemet er at omfanget er så stort at begrepet «kjernetekster» mister noe av sin funksjon.

Dersom tekstene skal arbeides med dialogisk og fortolkende, med plass til barnas og ungdommenes egne spørsmål og erfaringer, krever hver tekst tid. Et svært omfattende tekstutvalg kan derfor føre til overflatisk behandling framfor fordypning.

Vi anbefaler at Kirkerådet gjør tydeligere prioriteringer og reduserer antallet egentlige kjernetekster. Et større tekstutvalg kan heller presenteres som anbefalte tekster eller ressursbank. Repetisjon av sentrale fortellinger på ulike alderstrinn kan være en pedagogisk styrke, fordi samme tekst kan forstås og fortolkes på stadig nye måter.

18. Overordnede innspill på rammeplanen for 0–5 år

Vi mener rammeplanen for 0–5 år favner et svært stort utviklingsmessig spenn. Det er betydelig forskjell på hvordan et barn på ett år og et barn på fem år lærer, kommuniserer, leker, reflekterer og deltar. Dette bør komme tydeligere fram i rammeplanen.

Vi etterlyser derfor en sterkere pedagogisk og utviklingsmessig begrunnelse for mål og innhold innenfor aldersgruppen. Planen bør gi veiledning om hvordan barns ulike språklige, kognitive, sosiale, emosjonelle og kroppslige forutsetninger påvirker læring og deltakelse.

Vi foreslår ikke nødvendigvis flere separate rammeplaner, men at planen innenfor 0–5 år tydeliggjør hva som særlig kjennetegner læring hos de yngste barna (omtrent 0–2/3 år) og de eldre barnehagebarna (omtrent 3–5/6 år).

For de yngste kan tyngdepunktet eksempelvis ligge på tilknytning, sanseerfaring, gjentakelse, musikk, trygghet og deltakelse sammen med nære omsorgspersoner. Eldre barnehagebarn kan i større grad møte sammenhengende fortellinger, stille spørsmål, samtale, leke og bearbeide bibelfortellinger, gjenkjenne symboler og delta mer aktivt i trospraksiser.

En slik differensiering vil gjøre rammeplanen mer anvendelig som pedagogisk styringsverktøy, samtidig som det fortsatt er rom for familie- og generasjonsfellesskap som arbeidsform.

19. Innspill til rammeplanens innledning

Innledningen har et godt utgangspunkt i dåpens teologi, relasjon, tilknytning, lek og barns spiritualitet. Vi savner likevel en tydeligere beskrivelse av barnet som et lærende og aktivt subjekt gjennom hele aldersspennet. Formuleringen «de lever i den tro og livsverden som de voksne rundt dem viser» kan gi et noe ensidig bilde av barnet som mottaker av voksnes tro. Barn har også egne spørsmål, erfaringer, uttrykk og fortolkninger som må tas på alvor.

Innledningen bør i tillegg tydeligere beskrive den store utviklingsmessige forskjellen innenfor aldersgruppen 0–5 år, og hvordan pedagogikken må utvikles fra de yngste til de eldste barna.

20. Gir rammeplanen en god beskrivelse av hvordan kirkelig undervisning kan støtte barns tidlige relasjoner og trosutvikling?

Ja

21. Kommentar til beskrivelse av barns relasjoner og trosutvikling

Koblingen mellom tilknytning, omsorg, relasjon og trosutvikling er en styrke ved planen. Vi støtter særlig forståelsen av at trosutvikling skjer i relasjoner og gjennom levd praksis, ikke bare gjennom verbal formidling. Samtidig bør barnets egen spiritualitet, nysgjerrighet og aktive meningsskaping komme enda tydeligere fram.

22. Er vektleggingen av lek, relasjon og sanselig læring hensiktsmessig?

Ja

23. Kommentar til vektleggingen av lek, relasjon og sanselig læring

Dette er pedagogisk godt tilpasset aldersgruppen. Vi vil særlig understreke at lek ikke bare bør forstås som en metode for å formidle et på forhånd bestemt innhold, men som en lærings- og uttrykksform hvor barnet selv utforsker, fortolker og skaper mening.

24. Vurderer dere at aktivitetstilbudet for aldersgruppen er realistisk og gjennomførbart?

Nei

25. Kommentar til aktivitetstilbudet for aldersgruppen

Vi mener ikke at et bestemt antall aldersspesifikke invitasjoner bør være det sentrale nasjonale kravet. I vår lokale kontekst erfarer vi at tiltak hvor barn deltar sammen med familie og flere generasjoner i mange tilfeller fungerer bedre enn stadig flere avgrensede alderstiltak.

Rammeplanen bør derfor forplikte menighetene på innhold, tilgjengelighet og læringsmuligheter, men gi større lokal frihet når det gjelder organisering, hyppighet og aktivitetsform.

Det nasjonale minimumet bør først og fremst beskrive hva barn skal få mulighet til å møte, erfare og bli kjent med – ikke hvor mange bestemte arrangementer menigheten skal gjennomføre.

26. Er erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning» relevante for aldersgruppen?

Ja

27. Kommentar til erfaringsmålene «Bibel, tekst og tolkning»

Erfaringsmålene er relevante, men de beskriver i hovedsak hva barna skal gjøre: sanse, delta, synge, leke og samtale. Vi savner tydeligere formuleringer av hva kirken gjennom disse erfaringene ønsker å legge grunnlag for at barna blir kjent med og gjenkjenner.

For denne aldersgruppen kan dette eksempelvis være at barna gradvis gjenkjenner Bibelen som en bok som hører til kirkens tro, blir fortrolige med noen sentrale fortellinger om Jesus og høytidene, og får et begynnende språk for Gud, skaperverket og det å være Guds barn.

28. Innspill til sentrale temaer og utvalgsriterier

Temaene er relevante, men også her etterlyser vi tydeligere prioritering. For de yngste barna er det viktigere å få møte et mindre antall sentrale fortellinger flere ganger, gjennom ulike uttrykksformer og i ulike sammenhenger, enn å møte et stort antall bibelteksener én gang.

Vi anbefaler derfor at rammeplanen tydeligere løfter fram repetisjon og gjenkjennelse som pedagogisk prinsipp. Fortellingene om Jesus, jul og påske, skapelse, tilhørighet, omsorg og Guds kjærlighet kan danne en liten kjerne som barna får vende tilbake til gjennom aldersperioden.

Det bør samtidig være progresjon innenfor den samme fortellingen: En bibelfortelling kan sanses og lekes av de yngste og senere samtales om, undres over og fortolkes av de eldre barna.

29. Er erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon» relevante for aldersgruppen?

Ja

30. Kommentar til erfaringsmålene «Kirkens kultur og tradisjon»

Særlig utforskning av kirkerom, musikk, kunst, høytider og ritualer er godt egnet for aldersgruppen. Også her bør det vurderes en tydeligere aldersmessig progresjon fra å sanse og delta til å gjenkjenne, spørre og begynne å forstå betydningen av symboler og praksiser.

31. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»

Vi mener denne delen inneholder mange gode og alderstilpassede praksiser. Samtidig bør det komme tydeligere fram at deltakelse i kristne praksiser i seg selv er læring. Barn lærer ikke bare om bønn ved å bli fortalt hva bønn er; de lærer også gjennom å be, synge, tenne lys, motta velsignelse og delta i fellesskapet.

Gudstjenesten bør i denne sammenhengen framheves som en grunnleggende kirkelig praksis og læringsarena, og ikke bare framstå som ett av mange mulige aktivitetstilbud. Her møtes bibelfortelling, bønn, salmer, symboler, kirkeår,

sakramenter og fellesskap, og her kan barn delta sammen med andre generasjoner.

Planen bør tydeligere vise sammenhengen mellom praksis, erfaring og kristen fortolkning – altså hva barn kan lære gjennom deltakelsen.

32. Er samarbeidet med foresatte og faddere tilstrekkelig ivaretatt?

Ja

33. Kommentar til samarbeid med foresatte og faddere

Vi støtter den sterke vektleggingen av hjemmet og foresatte. Samtidig bør familien ikke bare forstås som en arena som skal videreføre innhold kirken har formidlet. Kirken kan også være et sted hvor barn og voksne lærer og utforsker tro sammen. Barnas spørsmål og undring kan være en ressurs for voksnes trosutvikling, slik rammeplanens innledning også antyder.

34. Innspill til utvalg og omfang av kjernetekster for 0–5 år

Vi anbefaler et mindre antall kjernetekster. For denne aldersgruppen bør kjernetekstene være så få og sentrale at det er realistisk å arbeide med dem flere ganger gjennom perioden.

Pedagogisk mener vi at gjenkjennelse, repetisjon og gradvis fordypning bør veie tyngre enn bredde. En liten kjerne av sentrale fortellinger om Jesus, jul, påske, skapelse, kjærlighet, omsorg og tilhørighet kan suppleres med en større veiledende ressursbank.

Det bør være helt tydelig hva som er kjerne, og hva som er mulige tekster å velge mellom.

35. Innspill til utvalg og omfang av eksempeltekster for 0–5 år

Eksempeltekstene bør først og fremst fungere som en ressursbank og ikke gi inntrykk av ytterligere forventet stoffmengde. Vi anbefaler derfor heller et bredt og søkbart ressursmateriale knyttet til temaer enn en omfattende statisk liste i selve rammeplanen.

36. Innspill på listenes utforming med inndeling i kjerne- og eksempeltekster

Inndelingen i kjernetekster og eksempeltekster er i utgangspunktet hensiktsmessig, forutsatt at forskjellen mellom kategoriene blir svært tydelig. Kjernetekstene bør være få og reelt prioriterte. Eksempeltekstene må tydelig kommuniseres som en ressursbank det kan velges fritt fra, slik at listene ikke oppfattes som en samlet forventning til lokal undervisning.

37. Innspill på omfang og utvalg av salmer 0-5 år

Vi mener de veiledende salmelistene er for omfattende dersom de skal forstås som et læringsmål eller forventet repertoar. Målet bør heller være at barn gjennom aldersperioden blir fortrolige med et begrenset antall salmer og sanger som faktisk brukes i menigheten. Vi foreslår at rammeplanen angir et realistisk minimum eller omfang, mens den konkrete salmeplanen utarbeides lokalt i samarbeid mellom undervisningsansatte og kirkemusikere. Salmene bør velges slik at barna møter dem både i undervisningsaktivitetene og i menighetens gudstjenesteliv. Gjenkjennelse er pedagogisk viktig. Det har liten verdi å presentere mange salmer dersom barna sjelden møter dem igjen. Et mindre repertoar som brukes gjentatte ganger i undervisning, gudstjeneste og høytider kan i større grad bidra til faktisk deltakelse og tilhørighet. Den nasjonale listen bør derfor først og fremst være en ressurs- og inspirasjonsliste, ikke oppfattes som en sjekkliste.

38. Innspill på praksisformer for 0-5 år

Listen inneholder mange gode ideer, men er svært omfattende og kan lett oppfattes som en forventning om hvilke aktiviteter en menighet bør ha. Vi mener praksisformene tydeligere bør presenteres som eksempler og inspirasjon, ikke som en aktivitetsplan. Menigheter er svært forskjellige når det gjelder størrelse, geografi, bemanning, tradisjon, demografi og hvilke arbeidsformer som faktisk når mennesker lokalt. Hos oss ser vi eksempelvis at strengt aldersbestemte tiltak ikke nødvendigvis er den mest hensiktsmessige modellen, og vi ønsker større mulighet til å utvikle familieorienterte og intergenerasjonelle læringsarenaer. Rammeplanen bør derfor være tydelig på hva kirken ønsker at barn skal få møte, erfare og lære, mens lokal fagkompetanse i større grad bør avgjøre hvordan, hvor og gjennom hvilke aktiviteter dette skjer. Vi savner også at samarbeid mellom kirke og barnehage synliggjøres bedre som en viktig del av kirkens samlede pedagogiske arbeid. Vi er innforstått med at dette samarbeidet reguleres av barnehagens rammeplan og har et annet mandat enn kirkelig undervisning, men i en folkekirkelig sammenheng er dette en viktig møteflate mellom kirke, barn og familier og bør derfor få en tydelig plass i forståelsen av kirkens helhetlige undervisningsarbeid.

39. Overordnede innspill til rammeplan for 6–12 år

Rammeplanen inneholder gode perspektiver på undring, deltakelse, mestring og inkluderende fellesskap. Samtidig mener vi at aldersspennet 6–12 år er for stort til å behandles pedagogisk som én ensartet gruppe.

En seksåring og en tolvåring har svært ulike forutsetninger når det gjelder språk, abstraksjon, selvstendighet, sosial utvikling, kritisk refleksjon og forståelse av tro og eksistensielle spørsmål. Til sammenligning differensierer skolen mellom de første skoleårene og mellomtrinnet.

Vi anbefaler derfor en tydeligere intern progresjon, eksempelvis 6–9 og 10–12 år. For yngre barn kan målene i større grad handle om å oppdage, gjenkjenne, gjenfortelle, delta og utforske. For eldre barn kan det forventes mer sammenhengsforståelse, fortolkning, samtale, kritiske spørsmål og refleksjon.

Dette handler ikke om å innføre skolebaserte kompetansekrav, men om at rammeplanen må bygge på en tydeligere forståelse av hvordan barns forutsetninger for læring utvikler seg.

40. Innspill på rammeplanens innledning

Innledningen gir en god beskrivelse av barns nysgjerrighet, undring og behov for fellesskap. Vi savner imidlertid at læringsperspektivet kommer tydeligere fram. Kirkelig undervisning skal ikke bare skape gode opplevelser og tilhørighet, men også gi barn et språk, en kunnskap og noen referanser som gjør dem i stand til gradvis å forstå og fortolke kristen tro, Bibelen og kirkens praksiser. Dette bør tydeliggjøres i innledningen.

41. Mener høringsinstansen at rammeplanen ivaretar barns behov for utforskning, undring og læring?

Ja

42. Kommentar til ivaretagelse av barns behov for utforskning, undring og læring

Ja, særlig utforskning og undring er godt ivaretatt. Selve læringsdimensjonen og progresjonen i læringen bør imidlertid tydeliggjøres.

43. Er balansen mellom kunnskap, opplevelse og deltakelse hensiktsmessig?

Nei

44. Kommentar til balansen mellom kunnskap, opplevelse og deltakelse

Vi mener opplevelse og deltakelse er godt ivaretatt, men at kunnskapsdimensjonen er mindre tydelig. Det bør være mulig å formulere et begrenset kjerneinnhold som kirken har ansvar for å gjøre barn kjent med, uten å innføre skolens kompetansemålslogikk.

Barn trenger også kunnskap for å kunne undre seg, fortolke og delta. For eksempel er det vanskelig å reflektere over gudstjenesten uten gradvis å bli kjent med hva gudstjeneste er, eller å tolke bibeltekster uten å få noen grunnleggende kunnskaper om Bibelen.

Vi etterlyser derfor en bedre balanse mellom læring om, læring gjennom og læring i kirkens praksiser.

45. Er forslagene til aktiviteter realistiske og relevante for menighetene?

Nei

46. Kommentar til aktiviteter for 6-12 år

Vi mener formuleringen om at aktiviteter som skjer ukentlig til månedlig bør være en grunnleggende del av tilbudet, blir for styrende på organisering og aktivitetsform.

Menigheter har svært ulike geografiske, demografiske, økonomiske og bemanningsmessige forutsetninger. Kontinuerlig ukentlig aktivitet kan være riktig noen steder, mens familiearbeid, leirer, prosjektperioder, helgesamlinger eller andre modeller fungerer bedre andre steder.

Nasjonale forventninger bør først og fremst handle om kvalitet, innhold, tilgjengelighet og læringsmuligheter, ikke om bestemt aktivitetsfrekvens. Dersom det nasjonalt forventes ukentlige eller månedlige tilbud, må dette dessuten ses i sammenheng med hvilke personal- og ressursmessige forutsetninger menighetene faktisk har.

47. Er erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning» tilpasset aldersgruppen?

Nei

48. Kommentar til erfaringsmålene «Bibel, tekst og tolkning»²

Erfaringsmålene inneholder mye godt, men er ikke tilstrekkelig differensiert innenfor det store aldersspennet 6–12 år. Eksempelvis er det stor forskjell på hvordan en seksåring og en tolvåring kan «utforske Bibelen som en samling av forskjellige tekster», reflektere over samfunnets røtter i Bibelen eller forholde seg til ulike bibelske sjangre.

Vi anbefaler en tydeligere progresjon: De yngre barna kan møte, gjenfortelle, undre seg over og gjenkjenne sentrale bibelfortellinger. Eldre barn kan i økende grad utforske sammenhenger, sjangre, ulike perspektiver og spørsmål teksten reiser.

Da blir det også tydeligere hva læring gjennom bibelarbeidet faktisk innebærer på forskjellige alderstrinn.

49. Innspill til sentrale temaer og utvalgsriterier²

Temaene er relevante, men omfanget bør prioriteres tydeligere. Vi ønsker en mindre kjerne som sikrer grunnleggende bibelkunnskap og gir rom for repetisjon og fordypning, framfor at stadig flere temaer og tekster skal berøres.

Vi vil særlig understreke at progresjon ikke nødvendigvis betyr nye bibeltekster. Det kan være pedagogisk verdifullt å møte samme sentrale fortelling flere ganger og oppdage nye sider ved den etter hvert som barnet blir eldre.

50. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon»

Innholdet er relevant. Vi støtter særlig bruken av lokal kirke, kunst, historie og kultur som læringsressurs. Også her bør forventningene differensieres tydeligere mellom yngre og eldre barn.

51. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»²

Vi støtter at barn skal få delta aktivt i kristne praksiser. Her mener vi imidlertid at rammeplanen bør utvikle perspektivet på læring gjennom praksis tydeligere.

Bønn, Fadervår, lystenning, salmesang, diakoni og gudstjenestedeltakelse er ikke bare aktiviteter rundt undervisningen, men kan være selve undervisningen når deltakelse kombineres med samtale og refleksjon.

Gudstjenesten bør ha en særskilt plass som grunnleggende kirkelig læringsarena. Her møtes Bibelen, bønn, salmer, liturgi, sakramenter, kirkeår og fellesskap i en praksis som også knytter barn sammen med resten av menigheten og andre generasjoner.

52. Er foresatte og fadderes rolle tydelig og hensiktsmessig beskrevet?

Ja

53. Kommentar til foresatte og fadderes rolle²

Vi støtter særlig muligheten for læringsarenaer hvor barn, foresatte og andre generasjoner deltar sammen.

54. Innspill til utvalg og omfang av kjernetekster for 6–12 år

Vi mener omfanget bør reduseres. Dersom en tekst skal arbeides med på en dialogisk, erfaringsbasert og fortolkende måte, krever det tid. Et omfattende antall kjernetekster kan komme i konflikt med rammeplanens egen pedagogiske ambisjon om undring, medvirkning og fordypning.

Kjernetekstene bør være et reelt kjerneutvalg, så begrenset at barn kan møte sentrale fortellinger flere ganger gjennom perioden. Et større utvalg kan ligge som ressursbank.

Vi anbefaler også at tekstutvalget ses i sammenheng på tvers av alderstrinn, slik at det blir tydelig hvilke fortellinger barn møter igjen med økende grad av fordypning.

55. Innspill til utvalg og omfang av eksempeltekster for 6–12 år

Eksempeltekstene bør tydelig defineres som en ressursbank og ikke som ytterligere forventet innhold. Gjerne organiseres de tematisk og digitalt, slik at ansatte enkelt kan finne tekster som passer lokale planer, aktuelle temaer og aldersgruppe

56. Innspill på listenes utforming med inndeling i kjerne- og eksempeltekster²

Ja, prinsippet er godt dersom kjernetekstene reduseres til en tydelig og realistisk kjerne, mens eksempeltekstene uttrykkelig presenteres som en ressursbank.

57. Innspill på utvalg og omfang av salmer

Vi anbefaler at den nasjonale planen i større grad angir et realistisk omfang av salmer barn bør bli fortrolige med, framfor en omfattende liste som kan oppfattes som forventet repertoar. Det konkrete utvalget bør gjøres lokalt av undervisningsansatte og kirkemusikere, slik at salmene barna lærer også er salmer de faktisk møter igjen i menighetens gudstjenester, høytider og øvrige liv. Pedagogisk er gjenkjennelse, repetisjon og aktiv bruk viktigere enn antall. Den nasjonale listen kan med fordel beholdes som inspirasjons- og ressursbank.

58. Innspill på praksisformer

Praksislisten bør være en ressursbank og ikke favorisere bestemte aktivitetsformer. Planen bør være tydelig på hvilke læringsmuligheter barn skal få, mens menighetene gis faglig frihet til å velge organisering. Familie- og generasjonsfellesskap må anerkjennes som relevante læringsarenaer. Det bør også legges bedre til rette for samarbeid mellom sokn og med kirkelige barne- og ungdomsorganisasjoner. Vi ønsker i tillegg at skole–kirke-samarbeidet anerkjennes som en viktig del av kirkens bredere pedagogiske arbeid. For mange barn er skolens møte med kirkerommet, høytidene, kunst, musikk og lokal kirkehistorie et betydningsfullt møte med kristen kulturarv. Samtidig må skillet mellom skolens undervisningsmandat og kirkens egen kirkelige undervisning være tydelig.

59. Overordnede innspill til rammeplan for konfirmasjonstiden

Rammeplanen for konfirmasjon har mange gode intensjoner og rommer sentrale perspektiver på tro, livstolkning, fellesskap og praksis. Samtidig mener vi at den samlet inneholder for mye stoff i forhold til en konfirmasjonstid på 60 timer.

Når bibeltekster, erfaringsmål, trospraksiser, kirkehistorie, etikk, livstolkning, gudstjenester, diakoni, misjon, leir og et omfattende salmerekke ses under ett, blir det vanskelig å se hva som faktisk er kjerneinnhold.

60 timer krever prioritering. Rammeplanen bør hjelpe ansatte med å gjøre nødvendige faglige valg, ikke bare presentere alle gode muligheter.

Vi etterlyser derfor færre punkter, mindre gjentakelse og et tydeligere normativt minimum: Hva mener Den norske kirke at alle konfirmanter skal ha fått mulighet til å møte, erfare og bli kjent med etter endt konfirmasjonstid?

En begrenset og forpliktende kjerne, kombinert med en større veiledende ressursbank, vil etter vår vurdering gi både større nasjonal tydelighet og større lokal pedagogisk frihet.

60. Innspill på rammeplanens innledning²

Vi støtter sterkt målet om at konfirmanter skal få tolke egne liv i lys av kristen tro. For at dette skal være mulig, må de samtidig få et tilstrekkelig språk og kunnskapsgrunnlag for denne fortolkningen.

Vi ønsker derfor at innledningen tydeligere kobler livstolkning og kunnskap. Konfirmanter trenger kjennskap til sentrale bibelfortellinger, Jesus, dåp og nattverd, gudstjeneste, bønn og sentrale kristne begreper for å kunne bruke kristen tro som ressurs for egen livstolkning.

Kunnskap og erfaring bør derfor ikke framstilles som motsetninger, men som gjensidig avhengige deler av kirkelig læring.

61. Innspill til rammer for konfirmasjonstiden (omfang, struktur, leir og innhold)

Vi støtter en konfirmasjonstid på minimum 60 timer over minst åtte måneder, og mener kravet om møtepunkt med menigheten gir et godt utgangspunkt for at konfirmanter får erfare et bredere kirkelig fellesskap.

Vi støtter også leir som en viktig lærings- og fellesskapsarena, samtidig som det må finnes reelle og likeverdige alternativer og gode muligheter for individuell tilrettelegging. Rammeplanen bør tydeligere ivareta funksjonsvariasjon og ulike forutsetninger for deltakelse, og gi veiledning som gjør universell utforming og individuell tilrettelegging til en integrert del av planleggingen – ikke et tillegg når behov oppstår.

Vi ønsker også tydeligere medvirkning. Konfirmanter bør ikke bare delta i et program voksne har utformet, men innenfor

trygge rammer få påvirke temaer, arbeidsformer, gudstjenester og andre deler av konfirmasjonstiden.

Vi støtter at samiske perspektiver er integrert i konfirmasjonstiden, men mener dette bør konkretiseres gjennom tydeligere læringsmål. Samisk innhold bør ikke begrenses til enkelte symbolske innslag, men kunne omfatte språk, kultur, historie, samisk kristen tradisjon og kirkens rolle i fornorskningen. Det må samtidig utvikles gode og tilgjengelige ressurser som gjør ansatte i stand til å arbeide faglig med dette.

Innenfor disse rammene må det fortsatt være betydelig lokal frihet til å organisere konfirmasjonstiden ut fra lokale forhold og konfirmanntegruppens behov.

62. Er det god balanse mellom bredde og fordypning i undervisningen?

Nei

63. Kommentar til balansen mellom bredde og fordypning

Vi mener balansen i for stor grad tipper mot bredde. Det er svært mange temaer, bibeltekster, trospraksiser og andre innholdselementer som skal eller kan berøres innenfor 60 timer.

Dersom undervisningen samtidig skal være dialogisk, inkluderende og ta konfirmanntenes egne spørsmål og erfaringer på alvor, må det være tid til fordypning. En samtale om sorg, tro og tvil, identitet eller en krevende bibeltekst kan ikke alltid avsluttes fordi planen sier at man skal videre til neste tema.

Fordypning krever prioritering. Vi anbefaler derfor et mindre kjerneinnhold og større lokal frihet til å velge fordypningstemaer

64. Er erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning» tilpasset aldersgruppen?

Ja

65. Kommentar til erfaringsmålene «Bibel, tekst og tolkning»

Erfaringsmålene er i hovedsak godt tilpasset aldersgruppen, særlig vektleggingen av egne erfaringer, fortolkning, kritisk tenkning og kildekritikk.

Vi savner likevel en tydeligere formulering av hvilken grunnleggende bibelkunnskap konfirmasjonstiden skal gi. Det er eksempelvis stor forskjell på å «oppleve og arbeide fortolkende med mange ulike bibelfortellinger» og å definere noen sentrale fortellinger og sammenhenger som alle konfirmanter bør bli kjent med.

Det bør være et mål at konfirmanntene etter konfirmasjonstiden har fått et grunnleggende bilde av Bibelens oppbygning og den store fortellingen, og særlig har blitt kjent med Jesu liv, død og oppstandelse.

66. Innspill til sentrale temaer og utvalgsriterier

Temaene er gode, men vi etterlyser en tydeligere prioritering av hva som er konfirmasjonstidens kjerne.

Vi foreslår at det defineres noen få områder som alle konfirmanter skal få møte, for eksempel:

Jesus – liv, lære, død og oppstandelse

Bibelen og hvordan den kan leses og fortolkes

Gud, menneskeverd, skapelse og kristent menneskesyn

dåp og nattverd

gudstjeneste, bønn og trospraksis

tro, tvil og livstolkning

nestekjærlighet, diakoni og ansvar for medmennesker og skaperverk

Andre bibeltekster og temaer kan velges ut fra lokale forhold, aktuelle hendelser og konfirmanntenes spørsmål.

En tydelig kjerne vil gjøre det lettere å utvikle pedagogiske opplegg som faktisk gir fordypning.

67. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon»2

Innholdet er relevant, men omfanget er svært stort. Særlig punktet om sammenhenger mellom lokal kirkehistorie, kristningstid, lovverk, reformasjon, lekmannsbevegelse, nasjonsbygging, fornorskning, velferdssamfunn og byutvikling framstår som urealistisk innenfor en konfirmasjonstid på 60 timer dersom dette skal behandles meningsfullt.

Vi anbefaler at dette tydelig presenteres som mulige fordypningstemaer, ikke forventet kjerneinnhold.

68. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»3

Dette er etter vår vurdering en av de viktigste delene av konfirmasjonstiden. Vi støtter at konfirmantene ikke bare skal lære om kristen tro, men få lære gjennom å praktisere den: be, delta i gudstjeneste og nattverd, erfare fellesskap, delta i diakonale handlinger og sette ord på tro og tvil.

Samtidig er listen svært omfattende. Vi anbefaler at noen få trospraksiser løftes fram som forpliktende kjerne, mens øvrige punkter presenteres som muligheter.

Det bør også komme tydeligere fram at praksis og refleksjon hører sammen. Deltakelse alene sikrer ikke læring. Konfirmantene bør få hjelp til å sette ord på hva de gjør, hvorfor kirken gjør det og hvilken betydning praksisen kan ha.

Slik får aktivitetene en tydeligere teologisk og pedagogisk verdiladning.

69. Er samarbeidet med foresatte og faddere godt nok ivaretatt?

Ja

70. Kommentar til samarbeid med foresatte og faddere2

God informasjon og dialog med foresatte er særlig viktig for trygghet, inkludering og individuell tilrettelegging. Samtidig må konfirmantens økende selvstendighet og religiøse myndighet ivaretas.

71. Innspill til utvalg og omfang av kjernetekster for konfirmasjonstiden

Dersom en bibeltekst skal arbeides med dialogisk og fortolkende, knyttes til konfirmantenes liv og gi rom for spørsmål og kritisk refleksjon, krever det betydelig tid. Et stort antall kjernetekster innenfor en konfirmasjonstid på 60 timer vil nødvendigvis konkurrere med øvrig innhold.

Kjernetekstlisten bør derfor reduseres betydelig og konsentreres om tekster som er avgjørende for forståelsen av Jesus, evangeliet, dåp, nattverd og sentrale kristne trospraksiser.

Vi mener det er bedre at en konfirmant kjenner, husker og har arbeidet grundig med noen sentrale bibeltekster, enn at mange tekster har vært innom undervisningen.

72. Innspill til utvalg og omfang av eksempeltekster for konfirmasjonstiden

Eksempeltekstene bør tydelig presenteres som en ressursbank. Et stort og gjerne digitalt utvalg er positivt dersom det er enkelt å søke etter tekster knyttet til tema, kirkeår og pedagogiske opplegg. Det må ikke oppfattes som ytterligere forventet innhold.

73. Er det hensiktsmessig med veiledende lister utformet med inndelingen kjernetekster og eksempeltekster?

Ja

74. Kommentar til utforming av veiledende lister for bibeltekster

Ja, dersom kjernetekstene faktisk utgjør en liten, prioritert kjerne og eksempeltekstene tydelig kommuniseres som en ressursbank.

75. Innspill på utvalg og omfang av salmer2

Salmelisten er for omfattende til å fungere som et realistisk læringsrepertoar. Vi anbefaler heller at rammeplanen angir et begrenset antall salmer og sanger som konfirmantene skal få anledning til å bli fortrolige med, for eksempel 6–8.

Det konkrete repertoaret bør velges lokalt i samarbeid mellom undervisningsansatte og kirkemusikere og i størst mulig

grad være salmer som konfirmanter faktisk møter igjen i menighetens gudstjenesteliv. Gjenkjennelse, gjentakelse og aktiv deltakelse har større pedagogisk verdi enn antallet salmer som er presentert.

Den nasjonale listen bør være en ressursbank som sikrer bredde, tradisjon, fornyelse og samiske perspektiver.

76. Innspill på praksisformer²

Vi ønsker en tydeligere forskjell mellom læringsmål og praksisformer. En nasjonal rammeplan bør være tydelig på hva alle konfirmanter skal få møte, erfare og lære, men gi stort lokalt handlingsrom til hvordan dette gjennomføres.

Menighetene har svært forskjellige forutsetninger. Leir, pilegrimsvandring, fasteaksjon, gudstjeneste, ungdomsklubb, valgfag, musikk, diakonale prosjekter og andre praksisformer kan alle være svært gode læringsarenaer, men ikke alle former passer alle steder.

Praksisformene bør derfor presenteres som en pedagogisk ressursbank, gjerne med beskrivelser av hvilken læring de ulike praksisene kan legge til rette for. Det ville være mer nyttig enn en lang aktivitetsliste.

Eksempelvis kan det ikke bare stå «pilegrimsvandring», men beskrives at en pilegrimsvandring kan brukes til arbeid med bønn, skaperverk, fellesskap, livstolkning eller bibeltekster. På samme måte kan Fasteaksjonen kobles eksplisitt til diakoni, menneskeverd, global rettferdighet og kristent ansvar.

Da blir rammeplanen et pedagogisk verktøy, ikke en aktivitetskatalog.

77. Overordnede innspill til rammeplan for 13–19 år

Vi ønsker at praksisformene i større grad presenteres som pedagogiske muligheter framfor aktivitetsbestillinger. Menighetene er svært forskjellige når det gjelder størrelse, geografi, ressurser, tradisjon og hvilke møteplasser som faktisk fungerer.

Det sentrale bør derfor ikke være hvilken aktivitet menigheten gjennomfører, men hvilken læring aktiviteten legger til rette for. En familiemiddag, gudstjeneste, bibelgruppe, korøvelse, pilegrimsvandring eller samtalekveld kan alle være arenaer for kirkelig undervisning og læring dersom det arbeides bevisst med innhold, erfaring, deltakelse og refleksjon.

Rammeplanen bør være tydelig på hva kirken ønsker at mennesker skal få møte, erfare, lære og utvikle, mens profesjonsutøverne må ha faglig frihet til å vurdere hvordan dette best skjer lokalt.

En slik struktur vil etter vår vurdering gjøre rammeplanen både mer forpliktende og mer fleksibel: forpliktende på mål – fleksibel på metode.

78. Innspill på rammeplanens innledning³

Innledningen gir en god og gjenkjennelig beskrivelse av ungdomstiden og løfter fram viktige perspektiver på tilhørighet, identitet, mestring og tro. Vi støtter særlig at kirken beskrives som et sted hvor ungdom ikke først og fremst måles på prestasjon.

Vi savner samtidig en tydeligere beskrivelse av læring og progresjon. Ungdom skal ikke bare få et trygt sted å være, men også få mulighet til å utvikle språk, kunnskap og tolkningskompetanse som gjør troen i stand til å utvikles og utfordres.

79. Mener høringsinstansen at rammeplanen treffer ungdoms behov for tilhørighet, refleksjon og identitetsutvikling?

Ja

80. Kommentar til rammeplanen og tilhørighet, refleksjon og identitetsutvikling

Dette er blant rammeplanens sterkeste sider. Vi støtter særlig koblingen mellom ungdommenes egne livserfaringer, kristen tro, tilhørighet og kritisk refleksjon.

81. Er vektleggingen av medvirkning og ansvar for ungdom hensiktsmessig?

Ja

82. Kommentar til vektleggingen av medvirkning og ansvar

Medvirkning er avgjørende for ungdoms tilhørighet, læring og eierskap til kirkens fellesskap. Planen bør imidlertid tydeliggjøre hva reell medvirkning innebærer.

Medvirkning er mer enn å gi ungdom oppgaver innenfor aktiviteter voksne allerede har planlagt. Ungdom bør gradvis kunne påvirke temaer, arbeidsformer, aktiviteter og gudstjenester og få mulighet til å initiere egne prosjekter og ta reelt ansvar.

Samtidig må medvirkning være alders- og erfaringssensitiv. Voksne har fortsatt ansvar for rammer, trygghet og veiledning. Målet er ikke voksenfravær, men gradvis større ansvar og selvstendighet.

83. Er aktivitetene og tilbudene realistiske og relevante?

Ja

84. Kommentar til aktivitetene og tilbudene

Aktivitetene er relevante som eksempler, men bør ikke forstås som forventninger om at alle menigheter skal tilby alle aktivitetstyper. Lokal størrelse, ressurser og ungdomsmiljø må være avgjørende for organiseringen. Samarbeid mellom menigheter og med barne- og ungdomsorganisasjoner bør fortsatt løftes fram.

85. Er erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning» tilpasset ungdom?

Nei

86. Kommentar til erfaringsmålene «Bibel, tekst og tolkning»⁴

Innholdet er relevant for ungdom, men målene er ikke tilstrekkelig differensiert mellom en 13-åring og en 19-åring. Punkter som å diskutere Bibelens historiske troverdighet, normative rolle, ulike tolkningstradisjoner og sammenligne religiøse fortolkninger forutsetter ulik grad av kunnskap og abstraksjon.

Vi etterlyser en tydeligere progresjon fra å utforske og stille spørsmål til å analysere, fortolke, sammenligne og begrunne egne standpunkter.

Her kan rammeplanen med fordel nærme seg tydeligere læringsmål, uten at disse trenger å bli målbare kompetansekrav. Kirken bør kunne si hva slags bibelsk og teologisk refleksjon den ønsker å legge til rette for på ulike stadier i ungdomstiden.

87. Innspill til sentrale temaer og utvalgsriterier⁴

Utvalget er relevant, men igjen svært omfattende. Vi anbefaler en tydeligere prioritering mellom kjerneinnhold og mulige fordypningstemaer.

For denne aldersgruppen bør det også legges til rette for at ungdom kan vende tilbake til sentrale tekster de har møtt tidligere, men arbeide med dem på et nytt refleksjonsnivå. Progresjon trenger ikke innebære stadig flere bibeltekster; den kan innebære stadig dypere fortolkning av sentrale tekster.

88. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon»³

Innholdet er relevant, særlig koblingen mellom kirkehistorie, maktkritikk og dagens samfunn. Det bør likevel skilles tydeligere mellom hva alle ungdommer bør møte og hva som er mulige fordypningstemaer.

89. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»⁴

Denne delen inneholder mange svært relevante temaer, men illustrerer samtidig rammeplanens utfordring med omfang. Bønn, gudstjeneste, fellesskap, diakoni, misjon, livsmestring, nåde, tilgivelse, forsoning, identitet, psykisk helse, selvbylde, rus, seksualitet, etikk, religionsdialog og demokrati er alle viktige – men en rammeplan blir ikke nødvendigvis bedre av å nevne alt.

Vi etterlyser en tydeligere pedagogisk prioritering og progresjon. Noen kristne praksiser og teologiske temaer bør utgjøre en kjerne som ungdom får delta i, reflektere over og gradvis ta større eierskap til.

Vi ønsker også at «læring gjennom» praksis tydeliggjøres: Ungdom kan lære om bønn gjennom undervisning, men utvikler også forståelse av bønn gjennom faktisk å be, erfare ulike bønneformer og reflektere over erfaringene etterpå.

90. Er foresatte og fadderes rolle hensiktsmessig beskrevet etter religiøs myndighetsalder?

Ja

91. Kommentar til foresatte og fadderes rolle etter religiøs myndighetsalder

Det er godt at foresatte og faddere fortsatt anerkjennes som viktige relasjoner, samtidig som ungdom over 15 år er religiøst myndige. Det bør være tydelig at involvering av foresatte skjer med respekt for ungdommens økende selvstendighet og integritet.

92. Innspill til utvalg og omfang av kjernetekster for 13–19 år

Vi anbefaler et mindre og tydeligere kjerneutvalg. For ungdom bør det være tid til kritisk refleksjon, motstand, spørsmål og fordypning i tekstene. Dette taler for færre kjernetekster, ikke flere.

Sentrale tekster kan med fordel gå igjen fra tidligere aldersgrupper, men arbeides med på et høyere fortolkningsnivå.

93. Innspill til utvalg og omfang av eksempeltekster for 13–19 år

Eksempeltekstene bør være en tydelig ressursbank, gjerne digital og tematisk organisert, som gir ansatte og ungdom mulighet til å velge tekster ut fra aktuelle spørsmål og lokale behov.

94. Er det hensiktsmessig med veiledende lister utformet med inndelingen kjernetekster og eksempeltekster?2

Ja

95. Kommentar til utforming av veiledende lister for bibeltekster2

Ja, forutsatt at kjernetekstene er få og tydelig prioriterte og eksempeltekstene faktisk kommuniseres som valgfri ressurs.

96. Innspill til utvalg og omfang av salmer

Vi mener listen er for omfattende og gir for liten hjelp til prioritering. Det bør heller angis et realistisk omfang av salmer og sanger ungdom skal få anledning til å bli fortrolige med.

Det konkrete repertoaret bør utvikles lokalt i samarbeid mellom ungdom, undervisningsansatte og kirkemusikere, og særlig knyttes til musikk som faktisk brukes i menighetens gudstjeneste- og ungdomsliv. Dette gir både gjenkjennelse, kontinuitet og mulighet for ungdomsmedvirkning.

Den nasjonale listen bør fungere som ressursbank og bidra til bredde, tradisjon, fornyelse og samiske uttrykk.

97. Innspill til praksisformer

Praksisformer for ungdom bør presenteres som eksempler og pedagogiske ressurser, ikke som en forventet aktivitetsportefølje. Ungdomsarbeid er særlig avhengig av lokale forhold, ungdommenes egne initiativ og reell medvirkning.

Vi anbefaler at praksisformene kobles tydeligere til hvilken læring de kan legge til rette for. Ledertrening kan eksempelvis være læring i ansvar, teologi, demokrati og tjeneste; leir kan være læring gjennom fellesskap og trospraksis; ungdomsgudstjeneste kan gi erfaring med liturgi, forkynnelse, musikk og medvirkning.

Det vil gjøre praksislisten til et pedagogisk verktøy framfor en aktivitetskatalog.

98. Overordnede innspill til rammeplan for unge voksne

Det er positivt at kirkelig undervisning og læring videreføres etter ungdomstiden. Samtidig mener vi at målgruppen «unge voksne» må defineres og begrunnes tydeligere.

Etter hvert som målgruppen blir eldre, blir livssituasjon, erfaring, forkunnskaper og motivasjon ofte mer pedagogisk relevant enn biologisk alder. Unge voksne kan være studenter, lærlinger, arbeidstakere, arbeidsledige, enslige, samboere, ektefeller eller småbarnsforeldre og ha svært forskjellige relasjoner til kirke og tro.

Planen bør derfor i mindre grad forutsette et bestemt livsløp og i større grad tydeliggjøre hva kirken ønsker at unge voksne skal få mulighet til å lære, erfare og fordype seg i.

Også her trenger vi et tydelig skille mellom en begrenset kjerne og en bredere ressursbank.

99. Innspill på rammeplanens innledning4

Innledningen beskriver relevante erfaringer knyttet til oppbrudd, studier, yrkesvalg, etablering og nye fellesskap. Samtidig kan denne beskrivelsen bli for normativ og lineær. Ikke alle unge voksne flytter hjemmefra, studerer eller går inn i en

etableringsfase på samme tidspunkt.

Vi anbefaler derfor at målgruppen beskrives med større vekt på mangfoldige livsløp. Det bør også framgå tydeligere hvordan undervisningen kan møte både den som har omfattende erfaring fra kirken, og den som møter kristen tro og kirkelig fellesskap for første gang.

100. Er aktivitetene relevante og fleksible nok for målgruppen?

Ja

101. Kommentar til aktivitetene for unge voksne

Aktivitetene er relevante dersom de forstås som eksempler og ikke som en forventet aktivitetsportefølje. Lokalmenigheten må kunne prioritere ut fra lokale behov, ressurser og eksisterende fellesskap.

Planen bør dessuten tydelig oppfordre til samarbeid på tvers av soknegranser og med kirkelige organisasjoner. For unge voksne vil det ofte være mer hensiktsmessig å utvikle gode felles arenaer enn at hver menighet forsøker å etablere alle tilbud selv.

102. Mener høringsinstansen at rammeplanen treffer unge voksnes livssituasjon og behov?

Nei

103. Kommentar til rammeplanen og unge voksnes livssituasjon og behov

Ikke tilstrekkelig. Planen identifiserer flere relevante sider ved unge voksnes liv, men målgruppen er for lite definert og framstår delvis som mer ensartet enn den er.

Unge voksnes livssituasjoner varierer betydelig, og kirkelig tilhørighet følger heller ikke nødvendigvis bostedsmenigheten. Dette gjelder særlig i urbane områder, der unge voksne kan orientere seg mot studentmiljøer, organisasjoner, profilmensigheter og andre fellesskap.

Planen bør derfor være mindre opptatt av å beskrive én typisk livsfase og tydeligere på hva kirkelig undervisning og læring kan bidra med på tvers av ulike livssituasjoner.

104. Er vektleggingen av identitet, tilhørighet og trosutvikling hensiktsmessig?

Ja

105. Kommentar til vektleggingen av identitet, tilhørighet og trosutvikling

Dette er sentrale perspektiver. Vi støtter særlig forståelsen av tro som noe som kan endres, utfordres, gjenoppdages og fordypes gjennom voksenlivet.

Samtidig bør trosutvikling knyttes tydeligere til læring. Unge voksne bør ikke bare tilbys fellesskap og rom for refleksjon, men også mulighet til teologisk fordypning og utvikling av et selvstendig språk for tro og livstolkning.

106. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning»

Erfaringsmålene inneholder mange gode elementer, men samlet blir de så omfattende at prioriteringen blir uklar. Vi etterlyser et tydeligere skille mellom grunnleggende mål og muligheter for fordypning.

For unge voksne bør det for eksempel være et mål å utvikle evne til å lese og fortolke bibeltekster selvstendig, forstå Bibelen som grunnlag for kristen tro og kunne reflektere kritisk over forholdet mellom tekst, tradisjon, livserfaring og samtid.

Dette kan formuleres som tydeligere læringsmål, eksempelvis: Deltakeren skal få mulighet til å utvikle et selvstendig og reflektert forhold til Bibelen og kunne bruke ulike perspektiver i møte med bibeltekster.

En slik formulering gir retning uten å gjøre kirkelig undervisning til skole eller stille krav om lik måloppnåelse hos alle.

107. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon»⁴

Innholdet er relevant, men for omfattende til å fungere som reell prioritering. Vi savner noen tydelige kjernemål.

Et mulig overordnet mål kan være at unge voksne skal få mulighet til å forstå egen kirkelig tradisjon, plassere den i en

historisk og global sammenheng og kunne forholde seg reflektert og kritisk til kirkens rolle i samfunnet.

Kunst, musikk, kirkehistorie, økumenikk, filosofi og andre temaer kan deretter presenteres som mulige veier til dette målet

108. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»5

Vi mener denne delen har stort potensial, men sammenhengen mellom praksis og læring bør tydeliggjøres.

Kristen tro i praksis handler ikke bare om å undervise om bønn, gudstjeneste, nattverd, diakoni og tjeneste, men om at læring skjer gjennom deltakelse i disse praksisene. Erfaring bør følges av refleksjon: Hva gjorde vi? Hva erfarte vi? Hva uttrykker denne praksisen om Gud, mennesket og fellesskapet?

Dette prinsippet kunne med fordel vært tydeligere gjennomgående i hele rammeplanverket.

109. Innspill til utvalg og omfang av bibeltekster for unge voksne

Vi støtter at kirkeårets tekster kan være et sentralt utgangspunkt, men mener det er unødvendig å etablere et omfattende eget tekstpensum for unge voksne.

Det viktigste bør være å utvikle evnen til selvstendig bibelbruk og fortolkning. Tekstvalg kan deretter gjøres ut fra kirkeåret, aktuelle temaer, lokale sammenhenger og deltakernes egne spørsmål

110. Innspill til utvalg og omfang av eksempeltekster for unge voksne

Eksempeltekster kan være nyttige dersom de organiseres som en lett tilgjengelig ressursbank, gjerne tematisk. Det må kommuniseres tydelig at dette er forslag og ikke et forventet pensum.

111. Er det hensiktsmessig med veiledende lister utformet med inndelingen kjernetekster og eksempeltekster?3

Ja

112. Kommentar til utforming av veiledende lister for bibeltekster3

Ja, dersom skillet faktisk innebærer prioritering. Kjernetekstene må være få nok til å gi retning, mens eksempeltekstene må framstå tydelig som en ressursbank.

113. Innspill til utvalg og omfang av salmer2

Vi anbefaler at det ikke etableres forventninger om et omfattende felles salmepertuar for unge voksne. Målet bør heller være at deltakerne får møte og bli fortrolige med et begrenset og variert repertuar som knytter dem til gudstjenesteliv, kirkeår og kristen tradisjon.

Det konkrete repertoaret bør utvikles lokalt i samarbeid mellom undervisningsansatte, kirkemusikere og deltakere, slik at sangene faktisk kan gjenkjennes og brukes i menighetens gudstjeneste- og fellesskapsliv.

Nasjonale salmelister bør primært fungere som ressurs og inspirasjon.

114. Innspill til praksisformer2

Praksisformene bør i størst mulig grad presenteres som en ressursbank. For unge voksne er det særlig viktig å ta utgangspunkt i eksisterende fellesskap, lokale initiativer og samarbeid på tvers av menigheter og organisasjoner.

Planen bør dessuten tydeliggjøre den pedagogiske begrunnelsen for praksisformene: Hva kan læres gjennom denne praksisen? Gudstjenestedeltakelse, bibelgruppe, kor, frivillig tjeneste, retreat, pilegrimsvandring eller diakonalt arbeid er ikke bare aktiviteter; de er læringsarenaer der kristen tro kan erfares, fortolkes og utvikles.

115. Overordnede innspill til rammeplan for voksne

Det er positivt at kirkelig undervisning og læring forstås som livslang. Samtidig mener vi at voksenplanen blir svært omfattende og i for liten grad hjelper menighetene med å prioritere.

For voksne er livsfase, livssituasjon, tidligere erfaring, kunnskapsnivå og motivasjon ofte mer pedagogisk relevant enn alder. En voksen dåpskandidat, en småbarnsforelder, en erfaren frivillig medarbeider og et menneske som møter kirken i forbindelse med sorg, kommer med svært forskjellige forutsetninger og læringsbehov.

Vi anbefaler derfor at voksenplanen i større grad struktureres rundt ulike innganger til læring og livssituasjoner, kombinert

med noen få overordnede læringsmål.

Planen må tydeligere skille mellom hva som er forpliktende kjerne, og hva som er mulige temaer, aktiviteter og praksisformer.

116. Innspill på rammeplanens innledning⁵

Innledningen beskriver på en god måte at tro og læring kan være i endring gjennom hele livet. Vi støtter også ambisjonen om å møte både mennesker med liten kjennskap til kristen tro og mennesker som ønsker fordypning.

Nettopp denne bredden gjør det imidlertid nødvendig med tydeligere pedagogisk differensiering. Det bør komme klarere fram hvordan samme rammeplan kan legge til rette for introduksjon, gjenoppdagelse og fordypning på ulike nivåer.

Vi savner også en tydeligere beskrivelse av hva læring innebærer i voksen alder. Voksne bringer med seg livserfaringer, kunnskap, spørsmål og etablerte forståelser som må inngå aktivt i læringsprosessen.

117. Mener høringsinstansen at rammeplanen ivaretar bredden i voksnes livssituasjoner?

Ja

118. Kommentar til rammeplanens ivaretagelse av voksnes livssituasjoner

Tabellen over livsnære temaer viser en stor bredde og er nyttig. Samtidig bør det understrekes at liv ikke nødvendigvis følger de kategoriene eller den progresjonen tabellen kan gi inntrykk av. Livsfaser overlapper, gjentas og brytes, og samme person kan befinne seg i flere av kategoriene samtidig.

119. Er målet om både dybde og tilgjengelighet i undervisningen hensiktsmessig formulert?

Ja

120. Kommentar til formuleringen av dybde og tilgjengelighet

Dette er en viktig ambisjon. For å gjøre den pedagogisk anvendelig bør planen imidlertid tydeligere beskrive ulike nivåer av læring – fra første møte med kristen tro til teologisk fordypning.

121. Er aktivitetene relevante og gjennomførbare i lokal sammenheng?

Ja

122. Kommentar til aktiviteter for voksne

Aktivitetene er relevante som eksempler, men bør ikke forstås som forventninger til den enkelte menighet. Lokale planer må kunne bygge på eksisterende møteplasser, gudstjenesteliv, frivillighet og lokale behov.

På voksenfeltet bør det også legges til rette for samarbeid mellom sokn, prostier, organisasjoner og relevante fagmiljøer framfor at hver menighet forventes å utvikle alle tilbud selv.

123. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning»²

Listen inneholder mange relevante arbeidsformer og temaer, men vi savner en tydelig formulering av hva slags læring disse skal føre fram mot.

Et overordnet mål kunne eksempelvis være at voksne skal få mulighet til å utvikle et selvstendig og reflektert forhold til Bibelen, kunne se bibeltekster i historisk og teologisk sammenheng og kunne bruke Bibelen som ressurs for tro, livstolkning og kritisk refleksjon.

Innenfor et slikt mål kan undervisningen differensieres betydelig. En deltaker kan lære grunnleggende bibelfortellinger, mens en annen arbeider med historisk kontekst, bibelsyn og tolkningshistorie.

Dette viser hvorfor tydelige læringsmål ikke trenger å innebære standardisering eller skoletenkning. Tvert imot kan tydelige mål gi større frihet i valg av pedagogisk vei.

124. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon»⁵

Innholdet er relevant, men svært omfattende. Gudstjeneste, liturgi, sakramenter, salmer, kirkemusikk, kunst, arkitektur, samfunnshistorie, lekmannsbevegelse, maktkritikk, konfesjonskunnskap, økumenikk og teologihistorie kan ikke alle ha samme status som kjerneinnhold.

Vi anbefaler at det formuleres noen overordnede læringsmål, mens dagens punkter i større grad brukes som eksempler på mulige veier til målene.

125. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»

Denne delen bør tydeligere beskrive at kristne praksiser i seg selv er læringsarenaer. Gudstjeneste, nattverd, bønn, stillhet, diakoni, frivillig tjeneste og fellesskap er ikke bare aktiviteter voksne inviteres til, men praksiser hvor tro kan erfares, fortolkes og utvikles.

Vi anbefaler derfor en tydeligere pedagogisk bevegelse mellom erfaring – refleksjon – forståelse – ny praksis. Det kan gjøre begrepet «erfaringsmål» langt mer anvendelig enn dersom det hovedsakelig blir en liste over ting deltakerne kan gjøre.

126. Mener høringsinstansen at rammeplanen ivaretar livsnære temaer og ulike livsfaser på en god måte?

Ja

127. Kommentar til ivaretagelse av livsnære temaer og ulike livsfaser

Ja. Tabellen er en av de mer konkrete og anvendelige delene av rammeplanen for voksne. Vi mener denne måten å strukturere innhold på med fordel kunne fått enda større betydning i voksenplanen.

For voksne kan livssituasjon og læringsbehov være et mer hensiktsmessig organiserende prinsipp enn alder. Samtidig bør kategoriene forstås fleksibelt og ikke som et normativt livsløp.

128. Innspill til tekstutvalget for voksne

Vi støtter at kirkeårets tekster utgjør et sentralt utgangspunkt for voksne framfor en omfattende egen liste med obligatoriske tekster. Det knytter undervisning og læring til menighetens faktiske gudstjenesteliv og bidrar til sammenheng mellom undervisning, forkynnelse og trospraksis.

Supplerende tekster bør kunne velges ut fra deltakernes livssituasjon, spørsmål og temaet for undervisningen

129. Andre innspill til veiledende lister for bibeltekster

De veiledende listene må kommuniseres tydelig som ressursbank, ikke som et skjult pensum. Omfattende lister kan lett oppfattes som forventninger, selv når de formelt beskrives som veiledende.

Vi anbefaler derfor færre og tydeligere prioriteringer i selve rammeplanen, og at større tekstsamlinger gjøres tilgjengelige som digitale pedagogiske ressurser.

130. Innspill til utvalg og omfang av salmer³

Vi mener de nasjonale salmelistene gjennomgående er for omfattende. Rammeplanen bør heller legge vekt på at deltakerne får møte et begrenset og variert repertoar som de faktisk kan bli fortrolige med gjennom gjentakelse og deltakelse.

Salmevalg bør utvikles lokalt i samarbeid mellom kirkemusikere og undervisningsansatte og ha tydelig sammenheng med salmene som faktisk brukes i menighetens gudstjenesteliv og gjennom kirkeåret.

De nasjonale listene egner seg bedre som ressursbank som sikrer bredde, tradisjon, fornyelse og samiske perspektiver.

131. Innspill til praksisformer³

Vi ønsker at praksisformene i større grad presenteres som pedagogiske muligheter framfor aktivitetsbestillinger. Menighetene er svært forskjellige når det gjelder størrelse, geografi, ressurser, tradisjon og hvilke møteplasser som faktisk fungerer.

Det sentrale bør derfor ikke være hvilken aktivitet menigheten gjennomfører, men hvilken læring aktiviteten legger til rette for. En familiemiddag, gudstjeneste, bibelgruppe, korøvelse, pilegrimsvandring eller samtalekveld kan alle være arenaer for kirkelig undervisning og læring dersom det arbeides bevisst med innhold, erfaring, deltakelse og refleksjon.

Rammeplanen bør være tydelig på hva kirken ønsker at mennesker skal få møte, erfare, lære og utvikle, mens profesjonsutøverne må ha faglig frihet til å vurdere hvordan dette best skjer lokalt.

En slik struktur vil etter vår vurdering gjøre rammeplanen både mer forpliktende og mer fleksibel: forpliktende på mål – fleksibel på metode.

SPiR Stavanger stiftsstyre

Instanstype	Fagforening
Kontaktperson	Siri Aarsland
Bispedømme	Stavanger

1. Er sammenhengen mellom rammeplanene og Plan for kirkelig undervisning og læring – overordnet del tydelig fremstilt?

Ja

2. Kommentar til sammenhengen mellom rammeplanene og Plan for kirkelig undervisning og læring – overordnet del

Ikke besvart.

3. Mener høringsinstansen at rammeplanene gir en tydelig og hensiktsmessig retning for lokal planlegging av kirkelig undervisning og læring?

Ikke besvart.

4. Kommentar til rammeplanenes retning for lokal planlegging

Mange steder har menighetenes tilbud til 4, 6, 8 og 10-åringer utviklet seg til tradisjoner som kan overføres fra generasjon til generasjon. De etablerte nasjonale breddetiltakene, som 4-årsbok, Førsteklasses, Tårnagenter og Lys våken bør derfor i størst mulig grad videreføres som nasjonale aktiviteter som tilbys overalt. Dette bør planene legge opp til så tydelig som mulig.

Når det gjelder andre aktiviteter, kan rammeplanene i større grad ta høyde for at lokal kontekst og ressurstilgang varierer. Planene må være nyanserte nok i hva som er mulig å få til på ulike steder, til at de minste soknene ikke sitter igjen med en opplevelse av at det er umulig å oppfylle planene.

I tillegg til å oppmuntre til samarbeid med barne- og ungdomsorganisasjonene kan man også oppmuntre til samarbeid på tvers av menigheter og fellesråd der det er geografisk mulig.

Hva er hensikten med kirkens undervisning og læring? Er det å presentere tro, eller inspirere til tro? Vi savner mer fokus på inspirasjon til tro. Gjennomsøk av planen viser at ordet «kritisk» står 15 ganger, "reflektere" står 5 ganger, «inspirasjon» null ganger og «inspirere» 2 ganger. Ordet «Bibel» står 14 ganger og «Jesus» står 8 ganger. Vi synes rammeplanen til dels oppleves mer som en læreplan i KRLE-faget enn som plan for et trossamfunn. Flere steder er ordene kritisk og maktkritisk brukt. Dette er harde og negativt ladede ord og lite hensiktsmessig å bruke i denne sammenhengen. Man bør finne andre formuleringer som ivaretar hensikten og som gir mer motivasjon til å arbeide med undervisning og læring i kirken.

Vi mener det må komme tydeligere frem at vi som trossamfunn ønsker å bidra til at de vi møter får en robust, slitesterk og bærekraftig tro. En tro som tåler spørsmål, som tåler livet på godt og vondt og som kan gi håp og en himmel over livet. Dette er en formulering som ivaretar mange perspektiver, samtidig som det gir motivasjon og retning for kirkens undervisning og læring. Vi mener rammeplanen må gjenspeile i større grad at vi er et trossamfunn.

Kirkelig undervisning og læring skal invitere til utforskning og deltakelse i kristen tro. Kirka er ikke skolen, og vi skal formidle TRO ikke bare kunnskap. Erfaring og utvikling av eget trosliv er viktig å få tydelig frem.

5. Er eksempel på erfaringsmål nyttige i lokalt arbeid med læring og inkludering i kirkelig undervisning?

Ja

6. Kommentar til nytten av erfaringsmål i arbeidet med læring og inkludering lokalt

Ikke besvart.

7. Er forståelsen av tolkningskompetanse tydelig og relevant formulert?

Ja

8. Kommentar til tolkningskompetanse

Ikke besvart.

9. Ut fra beskrivelsen i innledningen: Er samisk innhold i rammeplanene tilstrekkelig ivaretatt?

Ja

10. Kommentar til samisk innhold i rammeplanene

Det står et avsnitt under «Samisk»; «Samiske språk, livsanskuelse, kulturuttrykk og trospraksiser er en del av Den norske kirkes undervisning og læring.» Det både bør og skal det være. Dette kan likevel være krevende i møte med lokalmenigheten. Vi har mer enn nok med å forklare barn og unge kristne uttrykk som f.eks kyrie, gloria, salig, neste/nestekjærlighet, barmhjertighet, samaritan, profet og faste. Barn og unge har lite bakgrunnskunnskap om bibelen, derfor må vi bruke mye tid på å forklare sentrale ord i den kristne tro, og derfor blir det ekstra krevende og introdusere samiske kulturuttrykk, trosuttrykk og livsanskuelse i tillegg til mange nye kristne ord og begreper – på norsk.

Det er viktig at det er bevissthet i menighetene at samiske språk, livsanskuelse, kulturuttrykk og trospraksiser er en del av Den norske kirkes undervisning og læring, men det må tilpasses lokale forhold. Det kan være andre minoriteter som er mer aktuelle i den enkelte menighet.

Menighetene må være bevisst på at det kan være forskjellige minoriteter representert, og at disse blir møtt på en god måte. Det er viktig å kunne henvende seg til bispedømmekontoret/kirkerådet for å få ressurser når det er aktuelt. Det finnes regionale samlinger, og det er flott å koble seg på disse.

11. Er prinsippene for progresjon mellom aldersgruppene tydelige og hensiktsmessige?

Ikke besvart.

12. Kommentar til progresjon mellom aldersgruppene

Ikke besvart.

13. Mener høringsinstansen at foresatte og fadderes rolle er tilstrekkelig beskrevet og ivaretatt?

Ja

14. Kommentar til foresatte og fadderes rolle

Ikke besvart.

15. Rammeplanene bruker gjennomgående formuleringen "For at barna/konfirmanter/etc skal lære om Bibelen/kristen tro/etc, kan kirken inviterer dem til å: (...) Kirkerådet ønsker tilbakemelding på om de..."

Ja, vi synes at mye er for lite forpliktende med formuleringen «kan invitere». Det bør heller stå at det oppfordres til, slik at det oppleves mer forpliktende.

16. Gir oversikten over kjernetekster hjelp til helhet og sammenheng i tekstutvalget for aldersgruppene 0-19 år?

Ja

17. Kommentar til oversikten over kjernetekster

Det fremstår noe forvirrende måten det er satt opp kjernetekster ett sted og eksempeltekster ett annet. Disse bør sammenstilles på en tydeligere måte. Vi foreslår å endre tittelen "eksempeltekster" til "ressurstekster", for å bedre vise at de sistnevnte er lister med utfyllende ressurser.

Det er fint at eksempellistene knyttes opp til aktuelle temaer.

Vi foreslår å flytte tekstene under Lignelser om etiske problemstillinger og dilemmaer fra aldersgruppen 0-5 til aldersgruppen 6-12. Barn i alderen 0-5 år forstår verden og etikk i konkrete beskrivelser og regler. De er ikke gamle nok til å dra nytte av lignelser, metaforer eller refleksjoner rundt etiske dilemmaer. Evnen til å forstå at verden ser annerledes ut fra andres synspunkt enn sitt eget utvikles normalt gradvis når barnet når skolealder.

Vi foreslår å ta med følgende tekster i listen over eksempeltekster:

Åndens frukter:

Galaterne 5, 22 – 24

Tekster om bønn:

Matteus 6, 9-13
Matteus 7, 7-11
Efeserne 1, 16-19
Romerne 8, 26

Tekst om tro:
Hebreerne 11, 1-3

18. Overordnede innspill på rammeplanen for 0–5 år

Siste setning i avsnitt 1, s 3. Endre setning, ordet “bør” må bort. “.....barn og deres foresatte er omsluttet av...”
Rammeplanen legger opp til samlinger for barn i aldersgruppen 3-5 år uten foresatte til stede. Det oppleves både for ambisiøst og virkelighetsfjernt. Det er krevende både for ansatte og frivillige å ha samlinger med så små barn uten foresatte, samt at barna fortsatt er så små at nærhet og trygghet i foresatte kan være avgjørende for å få en god opplevelse i samlinger og aktiviteter. Det er også veldig ressurskrevende å skulle legge opp til to separate samlinger samtidig dersom det skal være en egen samling for foresatte. Noe av kirkens oppdrag er å hjelpe foresatte til tro i hjemmet, og da er det viktig at de også er til stede i samlingen.
Det kan tas inn i planen at IKO, Bibelselskapet eller andre lager gode ressurser til opplæring i kristen tro i kirke og hjem.

19. Innspill til rammeplanens innledning

Ikke besvart.

20. Gir rammeplanen en god beskrivelse av hvordan kirkelig undervisning kan støtte barns tidlige relasjoner og trosutvikling?

Ja

21. Kommentar til beskrivelse av barns relasjoner og trosutvikling

Ikke besvart.

22. Er vektleggingen av lek, relasjon og sanselig læring hensiktsmessig?

Ja

23. Kommentar til vektleggingen av lek, relasjon og sanselig læring

Ikke besvart.

24. Vurderer dere at aktivitetstilbudet for aldersgruppen er realistisk og gjennomførbart?

Ikke besvart.

25. Kommentar til aktivitetstilbudet for aldersgruppen

“Alle døyte og interesserte barn og deres foresatte bør inviteres til minst tre forskjellige tilbud mens barna er i denne aldersgruppen”. Kan oppfattes som at det bør være 3 tilbud til foreldre i denne perioden, i tillegg til tilbud til barna. Ressurskrevende. Barna har i denne alderen behov for å ha foreldre med seg på samlingen, hvilket betyr at det blir dobbelt så mange samlinger om en skal ha egne samlinger for foreldre.

26. Er erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning» relevante for aldersgruppen?

Ja

27. Kommentar til erfaringsmålene «Bibel, tekst og tolkning»

Ikke besvart.

28. Innspill til sentrale temaer og utvalgsriterier

Ikke besvart.

29. Er erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon» relevante for aldersgruppen?

Ja

30. Kommentar til erfaringsmålene «Kirkens kultur og tradisjon»

Punktet om “observere og samtale om kirkekunst og kunst med kristne motiver” foreslås endret til “Opplev og undre seg over kirkekunst og kunst med kristne motiver”.

31. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»

Ikke besvart.

32. Er samarbeidet med foresatte og faddere tilstrekkelig ivaretatt?

Ja

33. Kommentar til samarbeid med foresatte og faddere

Ikke besvart.

34. Innspill til utvalg og omfang av kjernetekster for 0–5 år

Ikke besvart.

35. Innspill til utvalg og omfang av eksempeltekster for 0–5 år

Ikke besvart.

36. Innspill på listenes utforming med inndeling i kjerne- og eksempeltekster

Det vil være mer hensiktsmessig at eksempeltekstene kommer etter kjernetekstene for de enkelte aldersgruppene.

37. Innspill på omfang og utvalg av salmer 0-5 år

Vi foreslår å legge til salme 243 “Gud skapte lyset og livet og meg” og «Året skifter stadig farge» fra Barnesalmeboken. Savner at det henvises/oppfordres til bruk av andre kristne barnesanger, f.eks. fra Søndagsskolen.

38. Innspill på praksisformer for 0-5 år

Ikke besvart.

39. Overordnede innspill til rammeplan for 6–12 år

Ikke besvart.

40. Innspill på rammeplanens innledning

Fint at det legges vekt på at de kontinuerlige aktivitetene for aldersgruppen er viktige. Viktig at denne setningen er med; Kirken skal ivareta barns rett til å utøve sin tro.

41. Mener høringsinstansen at rammeplanen ivaretar barns behov for utforskning, undring og læring?

Ja

42. Kommentar til ivaretagelse av barns behov for utforskning, undring og læring

Ikke besvart.

43. Er balansen mellom kunnskap, opplevelse og deltakelse hensiktsmessig?

Ja

44. Kommentar til balansen mellom kunnskap, opplevelse og deltakelse

Ikke besvart.

45. Er forslagene til aktiviteter realistiske og relevante for menighetene?

Ja

46. Kommentar til aktiviteter for 6-12 år

Det bør legges opp til at det inviteres til samling for 6-åringer, Tårnagent og Lys Våken i alle menigheter så sant det er mulig, da dette er innarbeidete nasjonale tiltak.

Ledertrening kan med fordel introduseres for 6. og 7.klassinger. Mange 11–12 åringer har stor glede av å være ledere for yngre barn. De er ofte ivrige medhjelpere, og kan oppleve stor mestring og utvikling ved å få være med-ledere for yngre barn. Mange organisasjoner har god erfaring med og opplegg for ledertrening, og det oppfordres til samarbeid med disse om ledertrening.

47. Er erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning» tilpasset aldersgruppen?

Ikke besvart.

48. Kommentar til erfaringsmålene «Bibel, tekst og tolkning»²

Ikke besvart.

49. Innspill til sentrale temaer og utvalgskriterier²

Brevene kunne med fordel bli mer brukt til aldersgruppen 6–12 år.

50. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon»

Ikke besvart.

51. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»²

Legge til rette for at barna selv kan lese i Bibelen, ved f.eks. å forestå bibelleseplaner eller annen kristen litteratur.

52. Er foresatte og fadderes rolle tydelig og hensiktsmessig beskrevet?

Ja

53. Kommentar til foresatte og fadderes rolle²

Ikke besvart.

54. Innspill til utvalg og omfang av kjernetekster for 6–12 år

Vi mener utvalget av kjernetekster kan styrkes ved å inkludere enkelte tekster fra brevlitteraturen, for å gi barna et bredere møte med Bibelen som helhet og med sentrale sider ved kristen tro. Brevtekstene kan gi et tilgjengelig språk for temaer som tro, håp, bønn og Den hellige ånds virke, og egner seg godt for samtale og undring i denne aldersgruppen.

55. Innspill til utvalg og omfang av eksempeltekster for 6–12 år

Vi ønsker at tekster om bønn gis større plass i eksempeltekstene. Under “Bibel, tekst og tolkning” er et av punktene at barna kan inviteres til å “finne, og øve på, bibelord som formidler håp”. Flere bibeltekster om bønn kan være gode vers her, samt at “be på ulike måter” er et viktig punkt under “Kristen tro i praksis”.

Følgende bibeltekster foreslås som relevant eksempeltekst:

Matteus 7,7-11 – Som formidler tillit, frimodighet og Gud som omsorgsfull giver.

56. Innspill på listenes utforming med inndeling i kjerne- og eksempeltekster²

Det vil være mer hensiktsmessig at eksempeltekstene kommer etter kjernetekstene for de enkelte aldersgruppene. Eksempeltekster bør endre navn til ressurstekster.

57. Innspill på utvalg og omfang av salmer

Vi foreslår å legge til salme 243 “Gud skapte lyset og livet og meg” og «Året skifter stadig farge» fra Barnesalmeboken. Savner at det henvises/oppfordres til bruk av andre kristne barnesanger, f.eks. fra Søndagsskolen.

58. Innspill på praksisformer

Ikke besvart.

59. Overordnede innspill til rammeplan for konfirmasjonstiden

Vi synes at avsnittet «Et uttalt mål for konfirmasjonstiden er å la konfirmantene tolke livene sine i lys av kristen tro, slik at evangeliet kan gi mening inn i livene deres...» er for vagt. Vi foreslår at denne setningen blir tatt med: «I løpet av konfirmasjonstiden ønsker vi å gi konfirmantene en robust, slitesterk og bærekraftig tro. En tro som tåler spørsmål, som tåler livet på godt og vondt og som kan gi håp og en himmel over livet.» Dette gjenspeiler at vi er et trossamfunn, og at dette ikke er en læreplan i KRLE-faget.

I Hegstad sin tale til kirkemøtet 2026 sa han blant annet: «...må vi ta inn over oss at vi lever i en tid der vi ikke kan regne med at det finnes en grunnleggende kunnskap om Bibelen og kristen tro i befolkningen. Heller ikke hos unge mennesker.» Dette er en god beskrivelse av ungdommene vi møter i konfirmasjonstiden, en stor del av konfirmantene har liten erfaring og kunnskap om bibelen og kristen tro.

Viktig med rom både for refleksjon og praksis i konfirmasjonstiden.

Konfirmantene bør få muligheter til å delta i menighetens tilbud for ungdom.

Der det ikke finnes tilbud til ungdom, kan konfirmasjonstiden brukes til å bygge opp dette.

Rammeplanen må være fleksibel nok til at arbeidsformer som likner mer på felleskapstilbud enn undervisning passer inn i tilbudet i konfirmasjonstiden.

60. Innspill på rammeplanens innledning²

Siden vi er et trossamfunn og ikke en utdanningsinstitusjon, mener vi at det bør være større fokus på inspirasjon til å leve som kristen. Dette kan blant annet gjøres ved å høre om ulike mennesker fra bibelen, og møte mennesker i den lokale menighet som kan dele sine tanker om sin troshistorie og hva de betyr for dem å leve som kristne. Se også svar på spørsmål 40.

61. Innspill til rammer for konfirmasjonstiden (omfang, struktur, leir og innhold)

Vi synes det er viktig at konfirmasjonstiden strekker seg over åtte måneder, og at det er et forholdsvis stort timeantall og flere møtepunkter. Da er det mulig å bygge relasjoner, få en variert undervisning og skape tilhørighet til menigheten. Det står et avsnitt under «Samisk». Samiske språk, livsanskuelse, kulturuttrykk og trospraksiser er en del av Den norske kirkes undervisning og læring. Det både bør og skal det være. Dette kan likevel være krevende i møte med lokalmenigheten. Vi har mer enn nok med å forklare barn og unge kristne uttrykk som kyrie, gloria, salig, neste/nestekjærlighet, barmhjertighet, samaritan, profet og faste. Barn og unge har lite bakgrunnskunnskap om bibelen, derfor må vi bruke mye tid på å forklare sentrale ord i den kristne tro, og derfor blir det ekstra krevende og introdusere samiske kulturuttrykk, trosuttrykk og livsanskuelse i tillegg til mange nye kristne ord og begreper – på norsk. Det kan være andre minoriteter som er mer aktuelle i den enkelte menighet. Det er viktig å være bevisst på at det kan være forskjellige minoriteter representert, og at det er viktig at disse blir møtt på en god måte. Det er viktig å kunne henvende seg til bispedømmekontoret/kirkerådet for å få ressurser når det er aktuelt.

62. Er det god balanse mellom bredde og fordypning i undervisningen?

Ikke besvart.

63. Kommentar til balansen mellom bredde og fordypning

Planen sier lite om balansen mellom bredde og dybde i undervisningen. ved å fokusere mer på inspirasjon til å lese i Bibelen og leve som kristen vil dette imøtekomme både bredde og dybde.

64. Er erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning» tilpasset aldersgruppen?²

Ja

65. Kommentar til erfaringsmålene «Bibel, tekst og tolkning»³

Ikke besvart.

66. Innspill til sentrale temaer og utvalgskriterier³

Til overskriften «Strategier» har vi følgende kommentar: Med utgangspunkt i Hegstad sin beskrivelse og vår erfaring av at det er mange ungdommer som har lite kunnskap om og erfaring med kristen tro, så mener vi at punktet «Evne til kritisk tenkning anerkjennes og styrkes som en viktig del av fortolkningen. Forholdet mellom sannhet, historisitet og kilder til kunnskap kan drøftes» er utfordrende og må tas ut. Det er vanskelig å få til i praksis. Dette fordi mange konfirmanter har lite kunnskap i utgangspunktet, og for mange blir dette det første møtet med kristen tro og menigheten. Siden vi er et trossamfunn mener vi at det er viktig å gi dem en robust, slitesterk og bærekraftig tro. Det er viktig å gi rom for å stille spørsmål, inkludert kritiske spørsmål. En robust, slitesterk og bærekraftig tro vil tåle også kritiske spørsmål. Det er særlig viktig å legge til følgende punkt: «Legge til rette for at konfirmanter kan få en robust, slitesterk og bærekraftig tro.»

Vi mener at det bør være med tekster om bønn:

Matteus 6,9-13

Matteus 7,7-11

Efeserne 1,16-19

Romerne 8,26

67. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon»²

Punkt 4 foreslås endret til: «Bidra med egen kreativitet i konfirmantsamlinger eller gudstjenester».

Punkt 6 oppleves for avansert. En enklere formulering kan være: «Reflektere over egen livsfortelling og lokal kirkehistorie.»

68. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»³

Vi foreslår å ta bort preposisjonen «om» i første setning.

Punkt 2 foreslås endret til: «Delta aktivt i gudstjenester, utforske og bli kjent med gudstjenestenes liturgi og oppbygning.»

Foreslår å legge til følgende punkt:

«Møte kristne personer i lokalmiljøet som forteller sin troshistorie og deler tanker om livet som kristen.»

Punkt 10: Legge til disse sammen med konkretiseringene som allerede står: «Samtale om tro og jobbe med å finne et språk for egen tro.»

69. Er samarbeidet med foresatte og faddere godt nok ivaretatt?

Ja

70. Kommentar til samarbeid med foresatte og faddere²

Ikke besvart.

71. Innspill til utvalg og omfang av kjernetekster for konfirmasjonstiden

Vi ønsker at disse to tekstene om hvorfor evangeliene er skrevet blir lagt til:

Lukas 1,1-4 – viser Bibelens troverdighet

Johannes 20,30-31 – hvorfor Bibelen er skrevet

Her kan det også legges til tekster fra brevlitteraturen i Det nye testamente blant eksempel / ressurstekstene:

- Romerne 8,26 – som gir et nært og erfaringsnært bilde av bønn og Åndens nærvær.
- Romerne 8,38-39 – om Guds nærvær i vanskelige tider
- 1. Korinterbrev 13 – om kjærlighet
- Efeserne 1,16-19 – som åpner for refleksjon over troens bredde og dybde, håp og innsikt.
- Filipperne 2,5-11 – som er en av de eldste kristne liturgi- og bekjennelsestekstene.
- Filipperne 4,4-8 – om glede, bønn og fred.
- Hebreerne 11,1-3 – som en grunnleggende og konsentrert tekst om tro.

72. Innspill til utvalg og omfang av eksempeltekster for konfirmasjonstiden

Ikke besvart.

73. Er det hensiktsmessig med veiledende lister utformet med inndelingen kjernetekster og eksempeltekster?

Ja

74. Kommentar til utforming av veiledende lister for bibeltekster

Ikke besvart.

75. Innspill på utvalg og omfang av salmer²

Vi mener at disse salmene burde være med:

- 243 «Gud skapte lyset og livet og meg». Denne salmen setter ord på hva den kristne troen er på en god måte, det er en troskjennessalme, den skaper tilhørighet og den er kateketisk.
 - 455 «Fall til ro». Er det noe som konfirmanter og andre ungdommer trenger, er det nettopp å hvile i det å falle til ro.
- I tillegg til salmer fra Salmebok og Salmedatabasen/suppleringssalmer kan man i konfirmasjonstiden også med fordel trekke inn sanger fra andre kilder og tradisjoner, eksempelvis lovsanger, sanger fra Taizé.

76. Innspill på praksisformer²

Ikke besvart.

77. Overordnede innspill til rammeplan for 13–19 år

Ikke besvart.

78. Innspill på rammeplanens innledning³

Ikke besvart.

79. Mener høringsinstansen at rammeplanen treffer ungdoms behov for tilhørighet, refleksjon og identitetsutvikling?

Ja

80. Kommentar til rammeplanen og tilhørighet, refleksjon og identitetsutvikling

Ikke besvart.

81. Er vektleggingen av medvirkning og ansvar for ungdom hensiktsmessig?

Ja

82. Kommentar til vektleggingen av medvirkning og ansvar

Ikke besvart.

83. Er aktivitetene og tilbudene realistiske og relevante?

Ja

84. Kommentar til aktivitetene og tilbudene

Aktivitetene og tilbudene er relevante, men om de er realistiske vil avhenge av lokal ressursituasjon.

85. Er erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning» tilpasset ungdom?

Ja

86. Kommentar til erfaringsmålene «Bibel, tekst og tolkning»4

Ikke besvart.

87. Innspill til sentrale temaer og utvalgskriterier4

Til overskriften «Strategier» har vi følgende kommentar: Med utgangspunkt i Hegstad sin beskrivelse og vår erfaring av at det er mange ungdommer som har lite kunnskap om og erfaring med kristen tro, så mener vi at punktet «Evne til kritisk tenkning anerkjennes og styrkes som en viktig del av fortolkningen. Forholdet mellom sannhet, historisitet og kilder til kunnskap kan drøftes» er utfordrende og må tas ut. Det er vanskelig å få til i praksis. Dette fordi mange ungdommer har lite kunnskap og erfaring fra før.

Siden vi er et trossamfunn mener vi at det er viktig å gi dem en robust, slitesterk og bærekraftig tro. Det er viktig å gi rom for å stille spørsmål, inkludert kritiske spørsmål. En robust, slitesterk og bærekraftig tro vil tåle også kritiske spørsmål.

Vi foreslå å legge til følgende punkt: «Legge til rett for at ungdommene kan få en robust, slitesterk og bærekraftig tro.»

Vi mener at det bør være med tekster om bønn:

Matteus 6,9-13

Matteus 7,7-11

Efeserne 1,16-19

Romerne 8,26

88. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon»3

Punkt tre foreslås endret til: «Å reflektere over kirkens rolle i samfunnet, historisk og i nåtiden.» Vi mener at ordet maktkritisk er et veldig hardt og negativt ladet ord som ikke er hensiktsmessig å bruke her. Maktkritisk er også et veldig akademisk og krevende ord å forholde seg til.

89. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»4

Vi foreslår å legge til disse punktene:

- «Reflektere over sunn og usunn åndelighet.»
- «Møte kristne personer i lokalmiljøet som forteller sin troshistorie og deler tanker om livet som kristen.»
- «Samtale om tro, og jobbe med å finne et språk for egen tro.»

90. Er foresatte og fadderes rolle hensiktsmessig beskrevet etter religiøs myndighetsalder?

Ja

91. Kommentar til foresatte og fadderes rolle etter religiøs myndighetsalder

Ikke besvart.

92. Innspill til utvalg og omfang av kjernetekster for 13–19 år

Ikke besvart.

93. Innspill til utvalg og omfang av eksempeltekster for 13–19 år

Vi foreslår at disse to tekstene om hvorfor evangeliene er skrevet blir lagt til:

Lukas 1,1-4 – viser Bibelens troverdighet

Johannes 20,31-31 – hvorfor Bibelen er skrevet

Vi mener at det bør være med tekster om bønn:

Matteus 6,9-13

Matteus 7,7-11

Efeserne 1,16-19

Romerne 8,26

94. Er det hensiktsmessig med veiledende lister utformet med inndelingen kjernetekster og eksempelttekster?2

Ikke besvart.

95. Kommentar til utforming av veiledende lister for bibeltekster2

Ikke besvart.

96. Innspill til utvalg og omfang av salmer

Vi mener at disse salmene burde være med:

- 243 «Gud skapte lyset og livet og meg». Denne salmen setter ord på hva den kristne troen er på en god måte, det er en troskjennelsessalme, den skaper tilhørighet og den er kateketisk.

-455 «Fall til ro». Er det noe som konfirmanter og andre ungdommer trenger, er det nettopp å hvile i det å falle til ro.

I tillegg til salmer fra Salmebok og Salmedatabasen/suppleringsalmer kan man i konfirmasjonstiden også med fordel trekke inn sanger fra andre kilder og tradisjoner, eksempelvis lovsanger, sanger fra Taizé.

97. Innspill til praksisformer

Ikke besvart.

98. Overordnede innspill til rammeplan for unge voksne

Ikke besvart.

99. Innspill på rammeplanens innledning4

Ikke besvart.

100. Er aktivitetene relevante og fleksible nok for målgruppen?

Ja

101. Kommentar til aktivitetene for unge voksne

Ikke besvart.

102. Mener høringsinstansen at rammeplanen treffer unge voksnes livssituasjon og behov?

Ja

103. Kommentar til rammeplanen og unge voksnes livssituasjon og behov

Ikke besvart.

104. Er vektleggingen av identitet, tilhørighet og trosutvikling hensiktsmessig?

Ja

105. Kommentar til vektleggingen av identitet, tilhørighet og trosutvikling

Ikke besvart.

106. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning»

Punkt 2 på side 20 foreslås endret til: « bruke bibeltekstene til å finne styrke, trøst, utfordringer og håp til eget liv, og dele erfaringer om dette.»

Punkt 3 foreslås endret til: «la bibeltekster speiles i livserfaringer.»

Punkt 5 foreslås endret til: «formidle evangeliet, bibelfortellinger og bibelske ideer.»

Punkt 7 foreslås endret til: «forstå hvordan gudstjenesten, liturgien og sakramentene er formet av Bibelen.»

Punkt 8 foreslås endret til: «delta i samtaler i forbindelse med bibeltimer, samtalegrupper etc.» Opprinnelig står også prekenforberedelser listet opp i dette punktet, men dette oppleves som urealistisk.

Punkt 12 «se likheter og ulikheter mellom kristne, jødiske og islamske fortolkninger av fortellinger.» foreslås tatt bort

107. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon»4

Punkt 8 foreslås endret til: «å reflektere over kirkens rolle i samfunnet, historisk og i nåtiden.» Vi mener at ordet maktkritiske er et veldig hardt og negativt ladet ord som ikke er hensiktsmessig å bruke her. Maktkritisk er også et veldig akademisk og krevende ord å forholde seg til.

Punkt 10 foreslås endret til: «delta i økumeniske sammenhenger, og reflektere over ulike trosuttrykk.»

Legge til disse punktene:

«reflektere over sunn og usunn åndelighet.»

«samtale om tro og reflektere over egen troshistorie.»

«samtale med andre i menigheten om livet som kristen, f.eks samtalegruppe eller bibelgruppe.»

108. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»5

Ikke besvart.

109. Innspill til utvalg og omfang av bibeltekster for unge voksne

Ikke besvart.

110. Innspill til utvalg og omfang av eksempeltekster for unge voksne

Ikke besvart.

111. Er det hensiktsmessig med veiledende lister utformet med inndelingen kjernetekster og eksempeltekster?3

Ikke besvart.

112. Kommentar til utforming av veiledende lister for bibeltekster3

Ikke besvart.

113. Innspill til utvalg og omfang av salmer2

Dette er fint. Vi opplever det positivt at salmene er delt inn etter tema. Det foregår en samtale om at salmer er en del av vår kulturarv, som er viktig i forhold til nasjonal beredskap. Det er viktig at kirken er bevisst dette, og kobler seg på samtalen. I tillegg til salmer fra Salmebok og Salmedatabasen/suppleringssalmer kan man med fordel trekke inn sanger fra andre kilder og tradisjoner, eksempelvis lovsanger, sanger fra Taizé.

114. Innspill til praksisformer2

Det bør komme frem at i denne aldersgruppen kan mange praksisformer initieres av de unge selv.

115. Overordnede innspill til rammeplan for voksne

Her vil det være store lokale variasjoner, og det er bra at dette også er med i planen. Det er med på bevisstgjøring av menighetene om livslang læring.

116. Innspill på rammeplanens innledning5

Ikke besvart.

117. Mener høringsinstansen at rammeplanen ivaretar bredden i voksnes livssituasjoner?

Ja

118. Kommentar til rammeplanens ivaretagelse av voksnes livssituasjoner

Ikke besvart.

119. Er målet om både dybde og tilgjengelighet i undervisningen hensiktsmessig formulert?

Ja

120. Kommentar til formuleringen av dybde og tilgjengelighet

Ikke besvart.

121. Er aktivitetene relevante og gjennomførbare i lokal sammenheng?

Ja

122. Kommentar til aktiviteter for voksne

Aktivitetene er relevante, men det vil variere med den lokale sammenhengen hva som passer

123. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning»2

Ikke besvart.

124. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon»5

Ikke besvart.

125. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»

Ikke besvart.

126. Mener høringsinstansen at rammeplanen ivaretar livsnære temaer og ulike livsfaser på en god måte?

Ja

127. Kommentar til ivaretagelse av livsnære temaer og ulike livsfaser

Ikke besvart.

128. Innspill til tekstutvalget for voksne

Ikke besvart.

129. Andre innspill til veiledende lister for bibeltekster

Ikke besvart.

130. Innspill til utvalg og omfang av salmer³

Ikke besvart.

131. Innspill til praksisformer³

Ikke besvart.

SPIR Stiftsstyre Stavanger Buspedømme

Instanstype	Fagforening
Kontaktperson	Bodil Sande Turøy <Bodil.Sande.Turoy@strand.kommune.no>
Bispedømme	Stavanger

1. Er sammenhengen mellom rammeplanene og Plan for kirkelig undervisning og læring – overordnet del tydelig fremstilt?

Ja

2. Kommentar til sammenhengen mellom rammeplanene og Plan for kirkelig undervisning og læring – overordnet del

Ikke besvart.

3. Mener høringsinstansen at rammeplanene gir en tydelig og hensiktsmessig retning for lokal planlegging av kirkelig undervisning og læring?

Ikke besvart.

4. Kommentar til rammeplanenes retning for lokal planlegging

Mange steder har menighetenes tilbud til 4, 6, 8 og 10-åringer utviklet seg til tradisjoner som kan overføres fra generasjon til generasjon. De etablerte nasjonale breddetiltakene, som 4-årsbok, Førsteklasses, Tårnagenter og Lys våken bør derfor i størst mulig grad videreføres som nasjonale aktiviteter som tilbys overalt. Dette bør planene legge opp til så tydelig som mulig.

Når det gjelder andre aktiviteter, kan rammeplanene i større grad ta høyde for at lokal kontekst og ressurstilgang varierer. Planene må være nyanserte nok i hva som er mulig å få til på ulike steder, til at de minste soknene ikke sitter igjen med en opplevelse av at det er umulig å oppfylle planene.

I tillegg til å oppmuntre til samarbeid med barne- og ungdomsorganisasjonene kan man også oppmuntre til samarbeid på tvers av menigheter og fellesråd der det er geografisk mulig.

Hva er hensikten med kirkens undervisning og læring? Er det å presentere tro, eller inspirere til tro? Vi savner mer fokus på inspirasjon til tro. Gjennomsøk av planen viser at ordet «kritisk» står 15 ganger, "reflektere" står 5 ganger, «inspirasjon» null ganger og «inspirere» 2 ganger. Ordet «Bibel» står 14 ganger og «Jesus» står 8 ganger. Vi synes rammeplanen til dels oppleves mer som en læreplan i KRLE-faget enn som plan for et trossamfunn. Flere steder er ordene kritisk og maktkritisk brukt. Dette er harde og negativt ladede ord og lite hensiktsmessig å bruke i denne sammenhengen. Man bør finne andre formuleringer som ivaretar hensikten og som gir mer motivasjon til å arbeide med undervisning og læring i kirken.

Vi mener det må komme tydeligere frem at vi som trossamfunn ønsker å bidra til at de vi møter får en robust, slitesterk og bærekraftig tro. En tro som tåler spørsmål, som tåler livet på godt og vondt og som kan gi håp og en himmel over livet. Dette er en formulering som ivaretar mange perspektiver, samtidig som det gir motivasjon og retning for kirkens undervisning og læring. Vi mener rammeplanen må gjenspeile i større grad at vi er et trossamfunn.

Kirkelig undervisning og læring skal invitere til utforskning og deltakelse i kristen tro. Kirke er ikke skolen, og vi skal formidle TRO ikke bare kunnskap. Erfaring og utvikling av eget trosliv er viktig å få tydelig frem.

5. Er eksempel på erfaringsmål nyttige i lokalt arbeid med læring og inkludering i kirkelig undervisning?

Ja

6. Kommentar til nytten av erfaringsmål i arbeidet med læring og inkludering lokalt

Ikke besvart.

7. Er forståelsen av tolkningskompetanse tydelig og relevant formulert?

Ja

8. Kommentar til tolkningskompetanse

Ikke besvart.

9. Ut fra beskrivelsen i innledningen: Er samisk innhold i rammeplanene tilstrekkelig ivaretatt?

Ja

10. Kommentar til samisk innhold i rammeplanene

Det står et avsnitt under «Samisk»; «Samiske språk, livsanskuelse, kulturuttrykk og trospraksiser er en del av Den norske kirkes undervisning og læring.» Det både bør og skal det være. Dette kan likevel være krevende i møte med lokalmenigheten. Vi har mer enn nok med å forklare barn og unge kristne uttrykk som f.eks kyrie, gloria, salig, neste/nestekjærlighet, barmhjertighet, samaritan, profet og faste. Barn og unge har lite bakgrunnskunnskap om bibelen, derfor må vi bruke mye tid på å forklare sentrale ord i den kristne tro, og derfor blir det ekstra krevende og introdusere samiske kulturuttrykk, trosuttrykk og livsanskuelse i tillegg til mange nye kristne ord og begreper – på norsk.

Det er viktig at det er bevissthet i menighetene at samiske språk, livsanskuelse, kulturuttrykk og trospraksiser er en del av Den norske kirkes undervisning og læring, men det må tilpasses lokale forhold. Det kan være andre minoriteter som er mer aktuelle i den enkelte menighet.

Menighetene må være bevisst på at det kan være forskjellige minoriteter representert, og at disse blir møtt på en god måte. Det er viktig å kunne henvende seg til bispedømmekontoret/kirkerådet for å få ressurser når det er aktuelt. Det finnes regionale samlinger, og det er flott å koble seg på disse.

11. Er prinsippene for progresjon mellom aldersgruppene tydelige og hensiktsmessige?

Ja

12. Kommentar til progresjon mellom aldersgruppene

Ikke besvart.

13. Mener høringsinstansen at foresatte og fadderes rolle er tilstrekkelig beskrevet og ivaretatt?

Ja

14. Kommentar til foresatte og fadderes rolle

Ikke besvart.

15. Rammeplanene bruker gjennomgående formuleringen "For at barna/konfirmanter/etc skal lære om Bibelen/kristen tro/etc, kan kirken inviterer dem til å: (...) Kirkerådet ønsker tilbakemelding på om de..."

Ja, vi synes at mye er for lite forpliktende med formuleringen «kan invitere». Det bør heller stå at det oppfordres til, slik at det oppleves mer forpliktende.

16. Gir oversikten over kjernetekster hjelp til helhet og sammenheng i tekstutvalget for aldersgruppene 0-19 år?

Ja

17. Kommentar til oversikten over kjernetekster

Det fremstår noe forvirrende måten det er satt opp kjernetekster ett sted og eksempeltekster ett annet. Disse bør sammenstilles på en tydeligere måte. Vi foreslår å endre tittelen "eksempeltekster" til "ressurstekster", for å bedre vise at de sistnevnte er lister med utfyllende ressurser.

Det er fint at eksempellistene knyttes opp til aktuelle temaer.

Vi foreslår å flytte tekstene under Lignelser om etiske problemstillinger og dilemmaer fra aldersgruppen 0-5 til aldersgruppen 6-12. Barn i alderen 0-5 år forstår verden og etikk i konkrete beskrivelser og regler. De er ikke gamle nok til å dra nytte av lignelser, metaforer eller refleksjoner rundt etiske dilemmaer. Evnen til å forstå at verden ser annerledes ut fra andres synspunkt enn sitt eget utvikles normalt gradvis når barnet når skolealder.

Vi foreslår å ta med følgende tekster i listen over eksempeltekster:

Åndens frukter:

Galaterne 5, 22 – 24

Tekster om bønn:

Matteus 6, 9-13
Matteus 7, 7-11
Efeserne 1, 16-19
Romerne 8, 26

Tekst om tro:
Hebreerne 11, 1-3

18. Overordnede innspill på rammeplanen for 0–5 år

Siste setning i avsnitt 1, s 3. Endre setning, ordet “bør” må bort. “.....barn og deres foresatte er omsluttet av...”
Rammeplanen legger opp til samlinger for barn i aldersgruppen 3-5 år uten foresatte til stede. Det oppleves både for ambisiøst og virkelighetsfjernt. Det er krevende både for ansatte og frivillige å ha samlinger med så små barn uten foresatte, samt at barna fortsatt er så små at nærhet og trygghet i foresatte kan være avgjørende for å få en god opplevelse i samlinger og aktiviteter. Det er også veldig ressurskrevende å skulle legge opp til to separate samlinger samtidig dersom det skal være en egen samling for foresatte. Noe av kirkens oppdrag er å hjelpe foresatte til tro i hjemmet, og da er det viktig at de også er til stede i samlingen.
Det kan tas inn i planen at IKO, Bibelselskapet eller andre lager gode ressurser til opplæring i kristen tro i kirke og hjem.

19. Innspill til rammeplanens innledning

Ikke besvart.

20. Gir rammeplanen en god beskrivelse av hvordan kirkelig undervisning kan støtte barns tidlige relasjoner og trosutvikling?

Ja

21. Kommentar til beskrivelse av barns relasjoner og trosutvikling

Ikke besvart.

22. Er vektleggingen av lek, relasjon og sanselig læring hensiktsmessig?

Ja

23. Kommentar til vektleggingen av lek, relasjon og sanselig læring

Ikke besvart.

24. Vurderer dere at aktivitetstilbudet for aldersgruppen er realistisk og gjennomførbart?

Ikke besvart.

25. Kommentar til aktivitetstilbudet for aldersgruppen

“Alle døpte og interesserte barn og deres foresatte bør inviteres til minst tre forskjellige tilbud mens barna er i denne aldersgruppen”. Kan oppfattes som at det bør være 3 tilbud til foreldre i denne perioden, i tillegg til tilbud til barna. Ressurskrevende. Barna har i denne alderen behov for å ha foreldre med seg på samlingen, hvilket betyr at det blir dobbelt så mange samlinger om en skal ha egne for foreldre.

26. Er erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning» relevante for aldersgruppen?

Ja

27. Kommentar til erfaringsmålene «Bibel, tekst og tolkning»

Ikke besvart.

28. Innspill til sentrale temaer og utvalgsriterier

Ikke besvart.

29. Er erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon» relevante for aldersgruppen?

Ja

30. Kommentar til erfaringsmålene «Kirkens kultur og tradisjon»

Punktet om “observere og samtale om kirkekunst og kunst med kristne motiver” foreslås endret til “Opplev og undre seg over kirkekunst og kunst med kristne motiver”.

31. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»

Ikke besvart.

32. Er samarbeidet med foresatte og faddere tilstrekkelig ivaretatt?

Ja

33. Kommentar til samarbeid med foresatte og faddere

Ikke besvart.

34. Innspill til utvalg og omfang av kjernetekster for 0–5 år

Ikke besvart.

35. Innspill til utvalg og omfang av eksempeltekster for 0–5 år

Ikke besvart.

36. Innspill på listenes utforming med inndeling i kjerne- og eksempeltekster

Det vil være mer hensiktsmessig at eksempeltekstene kommer etter kjernetekstene for de enkelte aldersgruppene.

37. Innspill på omfang og utvalg av salmer 0-5 år

Vi foreslår å legge til salme 243 “Gud skapte lyset og livet og meg” og «Året skifter stadig farge» fra Barnesalmeboken. Savner at det henvises/oppfordres til bruk av andre kristne barnesanger, f.eks. fra Søndagsskolen

38. Innspill på praksisformer for 0-5 år

Ikke besvart.

39. Overordnede innspill til rammeplan for 6–12 år

Ikke besvart.

40. Innspill på rammeplanens innledning

Fint at det legges vekt på at de kontinuerlige aktivitetene for aldersgruppen er viktige. Viktig at denne setningen er med; Kirken skal ivareta barns rett til å utøve sin tro.

41. Mener høringsinstansen at rammeplanen ivaretar barns behov for utforskning, undring og læring?

Ja

42. Kommentar til ivaretagelse av barns behov for utforskning, undring og læring

Ikke besvart.

43. Er balansen mellom kunnskap, opplevelse og deltakelse hensiktsmessig?

Ja

44. Kommentar til balansen mellom kunnskap, opplevelse og deltakelse

Ikke besvart.

45. Er forslagene til aktiviteter realistiske og relevante for menighetene?

Ja

46. Kommentar til aktiviteter for 6-12 år

Det bør legges opp til at det inviteres til samling for 6-åringer, Tårnagent og Lys Våken i alle menigheter så sant det er mulig, da dette er innarbeidete nasjonale tiltak.

Ledertrening kan med fordel introduseres for 6. og 7.klassinger. Mange 11–12 åringer har stor glede av å være ledere for yngre barn. De er ofte ivrige medhjelpere, og kan oppleve stor mestring og utvikling ved å få være med-ledere for yngre barn. Mange organisasjoner har god erfaring med og opplegg for ledertrening, og det oppfordres til samarbeid med disse om ledertrening.

47. Er erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning» tilpasset aldersgruppen?

Ikke besvart.

48. Kommentar til erfaringsmålene «Bibel, tekst og tolkning»²

Ikke besvart.

49. Innspill til sentrale temaer og utvalgskriterier²

Brevene kunne med fordel bli mer brukt til aldersgruppen 6–12 år.

50. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon»

Ikke besvart.

51. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»²

Legge til rette for at barna selv kan lese i Bibelen, ved f.eks. å forestå bibelleseplaner eller annen kristen litteratur.

52. Er foresatte og fadderes rolle tydelig og hensiktsmessig beskrevet?

Ja

53. Kommentar til foresatte og fadderes rolle²

Ikke besvart.

54. Innspill til utvalg og omfang av kjernetekster for 6–12 år

Vi mener utvalget av kjernetekster kan styrkes ved å inkludere enkelte tekster fra brevlitteraturen, for å gi barna et bredere møte med Bibelen som helhet og med sentrale sider ved kristen tro. Brevtekstene kan gi et tilgjengelig språk for temaer som tro, håp, bønn og Den hellige ånds virke, og egner seg godt for samtale og undring i denne aldersgruppen.

55. Innspill til utvalg og omfang av eksempeltekster for 6–12 år

Vi ønsker at tekster om bønn gis større plass i eksempeltekstene. Under “Bibel, tekst og tolkning” er et av punktene at barna kan inviteres til å “finne, og øve på, bibelord som formidler håp”. Flere bibeltekster om bønn kan være gode vers her, samt at “be på ulike måter” er et viktig punkt under “Kristen tro i praksis”.

Følgende bibeltekster foreslås som relevant eksempeltekst:

Matteus 7,7-11 – Som formidler tillit, frimodighet og Gud som omsorgsfull giver.

56. Innspill på listenes utforming med inndeling i kjerne- og eksempeltekster²

Det vil være mer hensiktsmessig at eksempeltekstene kommer etter kjernetekstene for de enkelte aldersgruppene. Eksempeltekster bør endre navn til ressurstekster.

57. Innspill på utvalg og omfang av salmer

Vi foreslår å legge til salme 243 “Gud skapte lyset og livet og meg” og «Året skifter stadig farge» fra Barnesalmeboken. Savner at det henvises/oppfordres til bruk av andre kristne barnesanger, f.eks. fra Søndagsskolen.

58. Innspill på praksisformer

Ikke besvart.

59. Overordnede innspill til rammeplan for konfirmasjonstiden

Vi synes at avsnittet «Et uttalt mål for konfirmasjonstiden er å la konfirmantene tolke livene sine i lys av kristen tro, slik at evangeliet kan gi mening inn i livene deres...» er for vagt. Vi foreslår at denne setningen blir tatt med: «I løpet av konfirmasjonstiden ønsker vi å gi konfirmantene en robust, slitesterk og bærekraftig tro. En tro som tåler spørsmål, som tåler livet på godt og vondt og som kan gi håp og en himmel over livet.» Dette gjenspeiler at vi er et trossamfunn, og at dette ikke er en læreplan i KRLE-faget.

I Hegstad sin tale til kirkemøtet 2026 sa han blant annet: «...må vi ta inn over oss at vi lever i en tid der vi ikke kan regne med at det finnes en grunnleggende kunnskap om Bibelen og kristen tro i befolkningen. Heller ikke hos unge mennesker.» Dette er en god beskrivelse av ungdommene vi møter i konfirmasjonstiden, en stor del av konfirmantene har liten erfaring og kunnskap om bibelen og kristen tro.

Viktig med rom både for refleksjon og praksis i konfirmasjonstiden.

Konfirmantene bør få muligheter til å delta i menighetens tilbud for ungdom.

Der det ikke finnes tilbud til ungdom, kan konfirmasjonstiden brukes til å bygge opp dette.

Rammeplanen må være fleksibel nok til at arbeidsformer som likner mer på felleskapstilbud enn undervisning passer inn i tilbudet i konfirmasjonstiden.

60. Innspill på rammeplanens innledning²

Siden vi er et trossamfunn og ikke en utdanningsinstitusjon, mener vi at det bør være større fokus på inspirasjon til å leve som kristen. Dette kan blant annet gjøres ved å høre om ulike mennesker fra bibelen, og møte mennesker i den lokale menighet som kan dele sine tanker om sin troshistorie og hva de betyr for dem å leve som kristne. Se også svar på spørsmål 40.

61. Innspill til rammer for konfirmasjonstiden (omfang, struktur, leir og innhold)

Vi synes det er viktig at konfirmasjonstiden strekker seg over åtte måneder, og at det er et forholdsvis stort timeantall og flere møtepunkter. Da er det mulig å bygge relasjoner, få en variert undervisning og skape tilhørighet til menigheten. Det står et avsnitt under «Samisk». Samiske språk, livsanskuelse, kulturuttrykk og trospraksiser er en del av Den norske kirkes undervisning og læring. Det både bør og skal det være. Dette kan likevel være krevende i møte med lokalmenigheten. Vi har mer enn nok med å forklare barn og unge kristne uttrykk som kyrie, gloria, salig, neste/nestekjærlighet, barmhjertighet, samaritan, profet og faste. Barn og unge har lite bakgrunnskunnskap om bibelen, derfor må vi bruke mye tid på å forklare sentrale ord i den kristne tro, og derfor blir det ekstra krevende og introdusere samiske kulturuttrykk, trosuttrykk og livsanskuelse i tillegg til mange nye kristne ord og begreper – på norsk. Det kan være andre minoriteter som er mer aktuelle i den enkelte menighet. Det er viktig å være bevisst på at det kan være forskjellige minoriteter representert, og at det er viktig at disse blir møtt på en god måte. Det er viktig å kunne henvende seg til bispedømmekontoret/kirkerådet for å få ressurser når det er aktuelt.

62. Er det god balanse mellom bredde og fordypning i undervisningen?

Nei

63. Kommentar til balansen mellom bredde og fordypning

Planen sier i seg selv lite om balansen mellom bredde og dybde i undervisningen.

Ved å fokusere mer på inspirasjon til å lese i bibelen og leve som kristen vil dette imøtekomme både bredde og dybde.

64. Er erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning» tilpasset aldersgruppen?²

Ja

65. Kommentar til erfaringsmålene «Bibel, tekst og tolkning»³

Ikke besvart.

66. Innspill til sentrale temaer og utvalgsriterier³

Til overskriften «Strategier» har vi følgende kommentar: Med utgangspunkt i Hegstad sin beskrivelse og vår erfaring av at det er mange ungdommer som har lite kunnskap om og erfaring med kristen tro, så mener vi at punktet «Evne til kritisk tenkning anerkjennes og styrkes som en viktig del av fortolkningen. Forholdet mellom sannhet, historisitet og kilder til kunnskap kan drøftes» er utfordrende og må tas ut. Det er vanskelig å få til i praksis. Dette fordi mange konfirmanter har lite kunnskap i utgangspunktet, og for mange blir dette det første møtet med kristen tro og menigheten.

Siden vi er et trossamfunn mener vi at det er viktig å gi dem en robust, slitesterk og bærekraftig tro. Det er viktig å gi rom for å stille spørsmål, inkludert kritiske spørsmål. En robust, slitesterk og bærekraftig tro vil tåle også kritiske spørsmål.

Det er særlig viktig å legge til følgende punkt: «Legge til rette for at konfirmanter kan få en robust, slitesterk og bærekraftig tro.»

Vi mener at det bør være med tekster om bønn:

Matteus 6,9-13

Matteus 7,7-11

Efeserne 1,16-19

Romerne 8,26

67. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon»²

Punkt 4 foreslås endret til: «Bidra med egen kreativitet i konfirmantsamlinger eller gudstjenester».

Punkt 6 oppleves for avansert. En enklere formulering kan være: «Reflektere over egen livsfortelling og lokal kirkehistorie.»

68. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»³

Vi foreslår å ta bort preposisjonen «om» i første setning.

Punkt 2 foreslås endret til: «Delta aktivt i gudstjenester, utforske og bli kjent med gudstjenestenes liturgi og oppbygning.»

Foreslår å legge til følgende punkt:

«Møte kristne personer i lokalmiljøet som forteller sin troshistorie og deler tanker om livet som kristen.»

Punkt 10: Legge til disse sammen med konkretiseringene som allerede står: «Samtale om tro og jobbe med å finne et språk for egen tro.»

69. Er samarbeidet med foresatte og faddere godt nok ivaretatt?

Ja

70. Kommentar til samarbeid med foresatte og faddere²

Ikke besvart.

71. Innspill til utvalg og omfang av kjernetekster for konfirmasjonstiden

Vi ønsker at disse to tekstene om hvorfor evangeliene er skrevet blir lagt til:

Lukas 1,1-4 – viser Bibelens troverdighet

Johannes 20,30-31 – hvorfor Bibelen er skrevet

Her kan det også legges til tekster fra brevlitteraturen i Det nye testamente blant eksempel / ressurstekstene:

- Romerne 8,26 – som gir et nært og erfaringsnært bilde av bønn og Åndens nærvær.

- Romerne 8,38-39 – om Guds nærvær i vanskelige tider

- 1. Korinterbrev 13 – om kjærlighet

- Efeserne 1,16-19 – som åpner for refleksjon over troens bredde og dybde, håp og innsikt.

- Filipperne 2,5-11 – som er en av de eldste kristne liturgi- og bekjennelsestekstene.

- Filipperne 4,4-8 – om glede, bønn og fred.

- Hebreerne 11,1-3 – som en grunnleggende og konsentrert tekst om tro.

72. Innspill til utvalg og omfang av eksempeltekster for konfirmasjonstiden

Ikke besvart.

73. Er det hensiktsmessig med veiledende lister utformet med inndelingen kjernetekster og eksempeltekster?

Ja

74. Kommentar til utforming av veiledende lister for bibeltekster

Ikke besvart.

75. Innspill på utvalg og omfang av salmer²

Vi mener at disse salmene burde være med:

- 243 «Gud skapte lyset og livet og meg». Denne salmen setter ord på hva den kristne troen er på en god måte, det er en troskjennessalme, den skaper tilhørighet og den er kateketisk.

-455 «Fall til ro». Er det noe som konfirmanter og andre ungdommer trenger, er det nettopp å hvile i det å falle til ro.

I tillegg til salmer fra Salmebok og Salmedatabasen/suppleringssalmer kan man i konfirmasjonstiden også med fordel trekke inn sanger fra andre kilder og tradisjoner, eksempelvis lovsanger, sanger fra Taizé.

76. Innspill på praksisformer²

Ikke besvart.

77. Overordnede innspill til rammeplan for 13–19 år

Ikke besvart.

78. Innspill på rammeplanens innledning³

Ikke besvart.

79. Mener høringsinstansen at rammeplanen treffer ungdoms behov for tilhørighet, refleksjon og identitetsutvikling?

Ja

80. Kommentar til rammeplanen og tilhørighet, refleksjon og identitetsutvikling

Ikke besvart.

81. Er vektleggingen av medvirkning og ansvar for ungdom hensiktsmessig?

Ja

82. Kommentar til vektleggingen av medvirkning og ansvar

Ikke besvart.

83. Er aktivitetene og tilbudene realistiske og relevante?

Ja

84. Kommentar til aktivitetene og tilbudene

Aktivitetene og tilbudene er relevante, men om de er realistiske vil avhenge av lokal ressursituasjon.

85. Er erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning» tilpasset ungdom?

Ja

86. Kommentar til erfaringsmålene «Bibel, tekst og tolkning»4

Ikke besvart.

87. Innspill til sentrale temaer og utvalgskriterier4

Til overskriften «Strategier» har vi følgende kommentar: Med utgangspunkt i Hegstad sin beskrivelse og vår erfaring av at det er mange ungdommer som har lite kunnskap om og erfaring med kristen tro, så mener vi at punktet «Evne til kritisk tenkning anerkjennes og styrkes som en viktig del av fortolkningen. Forholdet mellom sannhet, historisitet og kilder til kunnskap kan drøftes» er utfordrende og må tas ut. Det er vanskelig å få til i praksis. Dette fordi mange ungdommer har lite kunnskap og erfaring fra før.

Siden vi er et trossamfunn mener vi at det er viktig å gi dem en robust, slitesterk og bærekraftig tro. Det er viktig å gi rom for å stille spørsmål, inkludert kritiske spørsmål. En robust, slitesterk og bærekraftig tro vil tåle også kritiske spørsmål.

Vi foreslå å legge til følgende punkt: «Legge til rett for at ungdommene kan få en robust, slitesterk og bærekraftig tro.»

Vi mener at det bør være med tekster om bønn:

Matteus 6,9-13

Matteus 7,7-11

Efeserne 1,16-19

Romerne 8,26

88. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon»3

Punkt tre foreslås endret til: «Å reflektere over kirkens rolle i samfunnet, historisk og i nåtiden.» Vi mener at ordet maktkritisk er et veldig hardt og negativt ladet ord som ikke er hensiktsmessig å bruke her. Maktkritisk er også et veldig akademisk og krevende ord å forholde seg til.

89. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»4

Vi foreslår å legge til disse punktene:

- «Reflektere over sunn og usunn åndelighet.»
- «Møte kristne personer i lokalmiljøet som forteller sin troshistorie og deler tanker om livet som kristen.»
- «Samtale om tro, og jobbe med å finne et språk for egen tro.»

90. Er foresatte og fadderes rolle hensiktsmessig beskrevet etter religiøs myndighetsalder?

Ja

91. Kommentar til foresatte og fadderes rolle etter religiøs myndighetsalder

Ikke besvart.

92. Innspill til utvalg og omfang av kjernetekster for 13–19 år

Ikke besvart.

93. Innspill til utvalg og omfang av eksempeltekster for 13–19 år

Fritekst:

Vi foreslår at disse to tekstene om hvorfor evangeliene er skrevet blir lagt til:

Lukas 1,1-4 – viser Bibelens troverdighet

Johannes 20,31-31 – hvorfor Bibelen er skrevet

Vi mener at det bør være med tekster om bønn:

Matteus 6,9-13

Matteus 7,7-11

Efeserne 1,16-19

Romerne 8,26

94. Er det hensiktsmessig med veiledende lister utformet med inndelingen kjernetekster og eksempelttekster?

Ikke besvart.

95. Kommentar til utforming av veiledende lister for bibeltekster?

Ikke besvart.

96. Innspill til utvalg og omfang av salmer

Vi mener at disse salmene burde være med:

- 243 «Gud skapte lyset og livet og meg». Denne salmen setter ord på hva den kristne troen er på en god måte, det er en troskjennelsessalme, den skaper tilhørighet og den er kateketisk.

-455 «Fall til ro». Er det noe som konfirmanter og andre ungdommer trenger, er det nettopp å hvile i det å falle til ro.

I tillegg til salmer fra Salmebok og Salmedatabasen/suppleringsalmer kan man i konfirmasjonstiden også med fordel trekke inn sanger fra andre kilder og tradisjoner, eksempelvis lovsanger, sanger fra Taizé.

97. Innspill til praksisformer

Ikke besvart.

98. Overordnede innspill til rammeplan for unge voksne

Ikke besvart.

99. Innspill på rammeplanens innledning

Ikke besvart.

100. Er aktivitetene relevante og fleksible nok for målgruppen?

Ja

101. Kommentar til aktivitetene for unge voksne

Ikke besvart.

102. Mener høringsinstansen at rammeplanen treffer unge voksnes livssituasjon og behov?

Ja

103. Kommentar til rammeplanen og unge voksnes livssituasjon og behov

Ikke besvart.

104. Er vektleggingen av identitet, tilhørighet og trosutvikling hensiktsmessig?

Ja

105. Kommentar til vektleggingen av identitet, tilhørighet og trosutvikling

Ikke besvart.

106. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning»

Punkt 2 på side 20 foreslås endret til: « bruke bibeltekstene til å finne styrke, trøst, utfordringer og håp til eget liv, og dele erfaringer om dette.»

Punkt 3 foreslås endret til: «la bibeltekster speiles i livserfaringer.»

Punkt 5 foreslås endret til: «formidle evangeliet, bibelfortellinger og bibelske ideer.»

Punkt 7 foreslås endret til: «forstå hvordan gudstjenesten, liturgien og sakramentene er formet av Bibelen.»

Punkt 8 foreslås endret til: «delta i samtaler i forbindelse med bibeltimer, samtalegrupper etc.» Opprinnelig står også prekenforberedelser listet opp i dette punktet, men dette oppleves som urealistisk.

Punkt 12 «se likheter og ulikheter mellom kristne, jødiske og islamske fortolkninger av fortellinger.» foreslås tatt bort.

107. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon»

Punkt 8 foreslås endret til: «å reflektere over kirkens rolle i samfunnet, historisk og i nåtiden.» Vi mener at ordet maktkritiske er et veldig hardt og negativt ladet ord som ikke er hensiktsmessig å bruke her. Maktkritisk er også et veldig akademisk og krevende ord å forholde seg til.

Punkt 10 foreslås endret til: «delta i økumeniske sammenhenger, og reflektere over ulike trosuttrykk.»

Legge til disse punktene:

«reflektere over sunn og usunn åndelighet.»

«samtale om tro og reflektere over egen troshistorie.»

«samtale med andre i menigheten om livet som kristen, f.eks samtalegruppe eller bibelgruppe.»

108. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»5

Ikke besvart.

109. Innspill til utvalg og omfang av bibeltekster for unge voksne

Ikke besvart.

110. Innspill til utvalg og omfang av eksempeltekster for unge voksne

Ikke besvart.

111. Er det hensiktsmessig med veiledende lister utformet med inndelingen kjernetekster og eksempeltekster?3

Ikke besvart.

112. Kommentar til utforming av veiledende lister for bibeltekster3

Ikke besvart.

113. Innspill til utvalg og omfang av salmer2

Dette er fint. Vi opplever det positivt at salmene er delt inn etter tema. Det foregår en samtale om at salmer er en del av vår kulturarv, som er viktig i forhold til nasjonal beredskap. Det er viktig at kirken er bevisst dette, og kobler seg på samtalen. I tillegg til salmer fra Salmebok og Salmedatabasen/suppleringssalmer kan man med fordel trekke inn sanger fra andre kilder og tradisjoner, eksempelvis lovsanger, sanger fra Taizé.

114. Innspill til praksisformer2

Det bør komme frem at i denne aldersgruppen kan mange praksisformer initieres av de unge selv

115. Overordnede innspill til rammeplan for voksne

Her vil det være store lokale variasjoner, og det er bra at dette også er med i planen. Det er med på bevisstgjøring av menighetene om livslang læring.

116. Innspill på rammeplanens innledning5

Ikke besvart.

117. Mener høringsinstansen at rammeplanen ivaretar bredden i voksnes livssituasjoner?

Ja

118. Kommentar til rammeplanens ivaretagelse av voksnes livssituasjoner

Ikke besvart.

119. Er målet om både dybde og tilgjengelighet i undervisningen hensiktsmessig formulert?

Ja

120. Kommentar til formuleringen av dybde og tilgjengelighet

Ikke besvart.

121. Er aktivitetene relevante og gjennomførbare i lokal sammenheng?

Ja

122. Kommentar til aktiviteter for voksne

Aktivitetene er relevante, men det vil variere med den lokale sammenhengen hva som passer.

123. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning»2

Ikke besvart.

124. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon»5

Ikke besvart.

125. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»

Ikke besvart.

126. Mener høringsinstansen at rammeplanen ivaretar livsnære temaer og ulike livsfaser på en god måte?

Ja

127. Kommenter til ivaretagelse av livsnære temaer og ulike livsfaser

Ikke besvart.

128. Innspill til tekstutvalget for voksne

Ikke besvart.

129. Andre innspill til veiledende lister for bibeltekster

Ikke besvart.

130. Innspill til utvalg og omfang av salmer³

Ikke besvart.

131. Innspill til praksisformer³

Ikke besvart.